

Cerkveni

GLASILO SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV

Glasbenik

ŠT. 7, 8

JULIJ ♦ 1936 ♦ AVGUST

LETO 59

Stanko Premrl:

Godbe pri naših procesijah.

Pri naših slovesnih procesijah, med katere štejemo zlasti velikonočno in sv. Rešnjega Telesa, sodelujejo ponekod poleg pevskega zbora oziroma zborov tudi godbe: pri nekaterih po ena ali celo več. To samo po sebi ni nič napačnega. Petje in godba: vse naj hvali in proslavlja našega Boga! Toda naj ga hvali in proslavlja na način, ki se Bogu in bogoslužju spodobi! V tem pogledu se je pri nas, kakor tudi drugod, kdo ve od kdaj mnogo grešilo s tem, da so godbe igrale pri procesijah vpričo Najsvetejšega svetne, verski čut dostikrat zelo žaleče koračnice. Bila je to grda razvada, ki jo je Cerkev ponovno obsodila in jo še vedno obsoja.

Zadnji odlok za ljubljansko škofijo glede godb pri teoforičnih procesijah je prinesel ljubljanski »Škofijski list« v lanski 4. številki. Glasi se takole:

»Znano je, da pri procesijah in tudi pri najbolj svečano-liturgičnih: velikonočnih in o sv. Rešnjem Telesu, igrajo po mnogih krajih naše škofije godbe vedno svetne koračnice. Ta razvada je bila že večkrat grajana in se je zoper njo nastopalo. V zadnji dobi se je doseglo, da so pričele godbe ponekod pri procesijah igrati cerkvene himne, kakor je edino oziroma najbolj pravilno. Mnogokje se pa ne morejo odločiti, da bi prenehali s svetnimi koračnicami in uvedli boljše in cerkvenega bogoslužja vredno prakso. Zato odreja škof. ordinariat, da se poslej pri teoforičnih procesijah ne smejo igrati več druge skladbe kakor cerkvene.¹ Danes, ko je na razpolago dovolj instrumentiranih cerkvenih skladb, ta določba ne bo združena s prevelikimi težavami. Cerkvenim predstojništvom se naroča, da vselej, kadar naprosijo ali naroče za teoforično procesijo godbo, od nje brez-pogojno zahtevajo igranje izključno cerkvenih skladb.«²

¹ Podčrtal pisec tega članka.

² Podčrtal pisec tega članka.

Ta škofijski odlok so mnogi takoj voljno in celo z veseljem sprejeli ter uvedli pri procesijah igranje v smislu odloka, v kolikor niso že prej tako ravnali. Nekateri cerkveni predstojniki pa temu važnemu in jasnemu odloku našega g. knezoškofa niso sledili, meneč, da brez svetnih koračnic pri slovesnih procesijah vendar ne gre. Mi pa pravimo, da gre in da mora iti, kakor gre in mora iti brez polk, valčkov, koračnic in druge svetne navlake, ki so jo razni naši starejši organisti pred nastopom cecilijanstva prinašali med službo božjo v cerkvi na kor. Danes se nad tem zgražamo in se nam zdi skoraj neverjetno, kako se je moglo kaj takega vršiti po naših cerkvah. Toda z isto upravičenostjo se lahko zgražamo nad svetnimi koračnicami, ki jih ponekod še danes brez sramu igrajo pri procesijah. Tudi procesije so istotako cerkvena zadeva in del cerkvene liturgije in spada k njim izključno le cerkvena glasba.

V kolikor se je pri nas letos v tem pogledu pri procesijah s sv. Rešnjim Telesom grešilo — po deželi najbrž manj, v Ljubljani pa gotovo v več primerih — moramo to odločno grajati kot nered, pa tudi kot nepokorščino škofijskim odredbam.

Naš list, »Cerkveni Glasbenik«, kot glasilo Cecilijinega društva, ki ima v svojih pravilih gojitev dobre in prave cerkvene glasbe na vseh semkaj spadajočih področjih, in kot budivec vesti v stvareh, tičočih se spolnjevanja cerkveno-glasbenih določil, bodisi splošno obveznih bodisi škofijskih, je zoper vsak nered in zoper vsako nepokorščino v cerkveno-liturgičnih in cerkveno-glasbenih zadevah, naj se ista javljata ali v petju v domačem jeziku pri slovesnih latinskih mašah, ali pri zanemarjanju cerkvenega ljudskega petja, ali pri neupoštevanju škofijskih določil glede daritvenih pesmi, ali pri sedaj obveznem načinu razpisovanja organistovskih služb in nastavljanja organistov, ali pri dopuščanju oziroma celo naročanju svetnih koračnic pri teoforičnih procesijah.

Igranje svetnih koračnic pri procesijah je strogo prepovedano tudi po splošnih, za vso Cerkev obveznih cerkvenoglasbenih predpisih. V poglavju v orglah in inštrumentih pravi Motuproprij Pija X.: »Pri cerkvenih procesijah more škof godbo dovoliti s pogojem, da se ne igrajo nikake svetne skladbe. Želeti bi bilo pri taki priliki, da se godba omeji na spremljanje kake duhovne pesmi, latinske ali v domačem jeziku, ki jo pojo pevcí ali bratovščine.

Petje primernih cerkvenih spevov bi moralo potemtakem biti pri procesijah prvo in glavno; godbe pa naj bi predvsem petje spremljale, vmes pa lahko tudi kaj cerkvenega igrale: ali cerkvene pesmi ali cerkvene koračnice.

O tem lepo in podrobno piše znani nemški skladatelj Vincenc Goller v »Musica divina« 1934, števil. 5, v članku »Petje in godba pri procesiji sv. Rešnjega Telesa«. Pravi, da bi bilo treba pri teh proce-

sijah v glasbenem oziru marsikaj izboljšati. Posebno priporoča skupno petje in slovesno, ubrano zvonjenje. Petje naj bi bilo urejeno po skupinah: peli naj bi otroški oziroma šolski zbori, zbori kongregacij oziroma društev, zbori mož in fantov, zbori deklet in žena, v cerkvi po končani procesiji pa vsi skupaj. Godbe, četudi manjše, naj bi spremljale posamezne oddelke, vmes pa tudi samostojno kaj primernega zaigrale. Kar se godb samih kot takih tiče, pravi, da mu je težko o tem pisati, ne da bi se o njih ostro izrazil. »Vsi vemo,« piše, »kako je bilo do sedaj, ko smo slepo sledili tako zvani 'tradiciji', ne da bi bili le malo pomislili, kako bi to samo po sebi dragoceno korporacijo stilno in praktično zaposlili pri glasbeni opremi procesije sv. Rešnjega Telesa. Brez ozira na to, da sta papeža Pij X. in Pij XI. igranje svetnih skladb ali celo vojaških in operetnih koračnic v zvezi s cerkvenimi slovesnostmi s ponovnimi obveznimi odloki najstrožje prepovedala, je tudi že iz umetnostnih ozirov neskladno in moti pobožnost, če se taka glasba meša med svetostne speve pri praznovanju spomina ustanovitve Najsvetejšega zakramenta.«

Prav tako odločno piše v tem pogledu tudi Paul Krutschek v knjigi »Die Kirchenmusik nach dem Willen der Kirche«. Ta pravi na strani 145: »Skrajno neumestno je in treba sploh prepovedati razvado, da se pri procesiji sv. Rešnjega Telesa ali pri prošnjih procesijah igrajo vesele koračnice. S svetim naj se ob vsaki priliki ravna kot svetim in naj se ne onečašča s svetno glasbo.«

Jasno in točno govori zoper svetne koračnice pri procesijah tudi dr. Otto Drinkwelder v knjigi »Gesetz und Praxis in der Kirchenmusik« in Eugen Schmid v knjigi »Die neuen kirchenmusikalischen Vorschriften«.

V slovenskem novem obredniku pri obhodu na praznik presv. Rešnjega Telesa ni rečeno, da naj, ko se procesija prične ali med njo, godba igra koračnice, temveč je govor le o petju predpisanih himnov. Pač pa je izrecno omenjeno v začetnih rubrikah, naj se cerkve in stene ob potih, koder pojde sprevod, ozaljšajo s preprogami, zavesami in svetimi podobami, nikakor pa ne s posvetnimi in nečimurnimi slikami ali z nepristojnimi okraski. Te opazke tudi glede glasbe mnogo povedo.

Če bi hotel kdo kljub vsem jasnim, odločnim in ponovnim odlokom Cerkve glede uporabe godb in izvajanja svetnih koračnic pri procesijah ugovarjati, bi utegnil v svoj prilog postaviti sledeče ugovore: 1. Da godbe svetne koračnice že dolgo igrajo in da jih je kot take težko odpraviti. — 2. Da ljudstvo take vesele koračnice želi in da bi jih v nasprotnem primeru pogrešalo. — 3. Da nimamo zadosti primernih cerkvenih koračnic oziroma cerkvenih pesmi, prirejenih za godbo. — 4. Češ, saj se tudi mnogi drugi cerkveni odloki ne spolnjujejo. — Odgovoriti hočem še na to.

1. Igranje svetnih koračnic je res postala že nekaka 'tradicija', kot sem v tem spisu že omenil. A Cerkev jo je vedno obsojala in tudi vsa

resno misleča javnost. Praški mestni magistrat je n. pr. že l. 1877 ukazal ondotnim kapelnikom, da pri procesiji sv. Rešnjega Telesa njihove godbe ne smejo igrati operetnih koračnic. Res da smo se za to zadevo žal premalo brigali in pustili, da se je močno razpasla, kakor zanemarjena bolezen. A neozdravljiva ta bolezen ni. Z dobro voljo jo bomo lahko in takoj ozdravili.

2. Če ljudstvo res take vesele svetne koračnice želi, si želi zabave. A namen službe božje, kakor tudi procesij, ni zabava. Sicer si pa dobri verniki take zabave ne žele, temveč le tisti, ki službo božjo in procesije vzamejo bolj od zunanje strani in ne proniknejo v jedro in bistvo liturgije. Pokojni Anton Foerster je dejal, da mnogim ljudem tudi greh ugaja; a zato ostane vendarle greh.

3. Da nimamo ravno Slovenci primernih cerkvenih koračnic, je deloma res, a jih lahko dobimo. Imajo jih založništva: Universal Edition, Wien, I., Karlsplatz 6, »Tyrolia« v Innsbrucku in A. Coppenrath v Regensburgu. Dobijo se pa tudi belgijske, francoske, italijanske in druge cerkvene koračnice. Primernih cerkvenih pesmi pa imamo Slovenci hvala Bogu dovolj; treba jih bo le še več za godbo prirediti in ceno — ne predrago — prodajati.

4. Cerkevni odloki — marsikateri — se res žal ne spolnjujejo, a odlok ostane kljub temu, kar je. In zakaj bi si prav take kršilce cerkvenih določb jemali za zgled in vzor? Tega pa res ni treba.

Dr. A. Dolinar:

Zgodovina katoliške cerkvene glasbe.

(Dalje.)

Prav izrazito nasprotje Lisztu znači Anton Bruckner: ne samo v simfonični, temveč tudi v cerkveni glasbi. V sredi docela individualistično usmerjenega razdobja ostane on borilec za stvarnostno in neosebno v glasbi; glasba mu je prikazovalno sredstvo enega — celi svet obsegajočega božjega kraljestva. Njegov značaj je odkrit, nezapleten, pobožnost prirodna, nerazmišljajoča, njegovo glasbeno občutje pristno in zdravo; zavest božjega otroštva ga je tako prevzela, da je v vseh položajih — v hipih trpljenjskih zavzetij kot v največjem veselju — ohranil mirno dostojanstvo, ki je maziljeno z neranjeno odrešilno milostjo in kateremu ni treba stalno izmirjati vse lestvice od uničujoče zavesti zadolženja do mistične zamaknjenosti. Iz spoštovanja do klasičnih mojstrov je branil svojemu osebnostnemu glasbenemu občutju priti do veljave vse tja do nastopa službe v stolnici v Lincu; od tedaj je rasel v njem čut samozavesti kot dediču Sechterjeve kontrapunktične umnosti, Schubertove harmonsko-označujoče umetnosti in Beethovnovе miselne globine. Z Beethovnom ga

spaja tudi konstruktivni ustvarjalni način, dalje izreden dar improvizacije, kar ga dela za največjega orgelskega mojstra svojega časa.¹

V Brucknerjevih delih ni mogoče potegniti mejne črte med svetno in cerkveno glasbo: on živi ves z Bogom, medtem ko najde Liszt — poleg Brucknerja največji mojster cerkvene glasbe v 19. stol. — šele na večer življenja pot do Stvarnika. Enako silen izraz verskega prepričanja bi mogli ugotoviti pri Palestrini in Bachu; pri slednjem govori iz njegovih del enako močna in prepričevalna verska gorečnost protestanta, ki mu je biblija začetek in konec. Bach in Bruckner značita pač glasbene viške evangelijske oziroma katoliške veroizpovedi.

Brucknerjeve vokalne skladbe: gradualni in ofertoriji, niso nič manj prepričevalne kot njegova simfonična cerkvena dela: tri latinske maše v d-, e- in f-molu, Te Deum, Ecce sacerdos in 150. psalm »Hvalite Gospoda«; tukaj so uporabljene pridobitve klasične vokalne polifonije 16. stol. glede deklamacije in obdelave besedila, svoj umetniški izraz najde Bachova fuga; inštrumentalna tehnika 18. stol. najde svojo izpolnitev zlasti z Wagnerjevimi napredkom in na tej solidni podlagi si ustvari iz globoke notranjosti izhajajoči glasbeni govor, izviren v harmoniji in melodiji. V mešanju zvočnih barv zbora in orkestra razvija tolikšen sijaj in blišč, kot bi gledali svetljivosti Rubensovih barvnih odtenkov. Sploh izgleda figuracija orkestra popolnoma nova — popolnoma odgovarjajoča njegovi notranji ustvarjalni sili; prav svojstveno uvaja zbor pihal, katerega stavlja popolnoma pred nove naloge.²

Zaradi te popolnoma in brezobzirno samostojno izpeljane orkestralne figuracije nastanejo tako drzna sozvočja, kot jih ni bilo slišati, in hkrati (zaradi bogate figuracije) docela svojevrstna ritmika. Zboru daje moč široko razpredena polifonska zamisel: intonančno in obsegovno gre v zahtevah do zadnjih možnosti, kar tvori seveda stalno oviro glede večje razširitve njegovih zborovskih del pri pevskih zborih.

Njegova d-mol maša (1864) odkriva v jasni luči zanj značilna svojstva glasbenega izraza, ki v gotovih ozirih spominja na Beethovno »Missa solemnis«: kot pri Beethovnu je tudi tukaj motiv ona tvorna sila, ki z vsestransko predelavo razvija melodično črto. Posebno značilna za njegovo ustvarjalno silo je maša v e-molu (1866): za 8 glasni mešani zbor in pihalni orkester (brez flaut); dočim je prejšnja bogata barv in figuralnega okrasja, odlikuje to velika preprostost tem in njih obdelava. Vkljub temu so pa vse skrivnosti teksta enako točno orisane, da je podan dokaz, da premore Bruckner v prav tesni obliki z malimi sredstvi veliko povedati: v liturgičnem oziru jo moremo imenovati najbolj strumno. Tretja — f-mol — je v svoji vrsti dosedaj — obsegovno in vsebinsko — najvišje delo. Oblikovna počela so tukaj zgolj muzikalna. Sonatna oblika, ki je prevzeta s simfoničnega območja, je prav primerna, da zagotovi glasbeno-poetični

¹ Ursprung: Die Kath. Kirchenmus., str. 273.

² Mus. divina, letnik IX., št. 11/12.

zamisli stvarnejši okvir: pevski glas, ki je zasidran v zboru, nastopa kot član inštrumentalnega zbora, seveda z vidnejšo in pomembnejšo vlogo. Brucknerja moremo smatrati kot tvorca modernega simfoničnega mašnega sloga, v nasprotju s klasičnim slogom v Beethovnovi »Missa solemnis«.

Anton Bruckner je bil rojen 4. septembra 1824 v Ansfeldenu pri Lincu kot sin tamošnjega šolskega voditelja, ki je opravljal hkrati tudi organistovo službo. Med enajsterimi otroki je bil on prvorojenec. Sprejet je bil v avguštinski samostan sv. Florijana kot »Sängerknabe«, kjer je dobil začetni pouk v glasbenih vedah kot tudi v klavirju in orglah. Veličastne Križmanove orgle so mu vtisnile trajne spomine, katerih sledove srečavamo v mnogoterih poznejših delih. Medtem se je pa pripravljaj za sprejem na učiteljsiše in že leta 1848. obiskuje v Lincu učiteljski tečaj. V skrajno bornih razmerah učiteljuje potem v raznih krajih ožje domovine in pri mnogoteri ljudski slavnosti opravlja godčevo službo. Po petih letih ga najdemo zopet v Sv. Florijanu kot učitelja na ljudski šoli in obenem organista samostanske cerkve. Izza bivanja v Sv. Florijanu datira več mladostnih skladb, med katerimi je »Rekviem« v d-molu najpomembnejši. Pri tekmi za stolnega organista v Lincu dobi med štirimi kandidati prvo mesto. Pri tamkajšnjem škofu Rudigerju najde polno umevanje in zaslombo. Na Dunaju je tedaj slovel Simon Sechter kot najjemenitnejši učitelj za glasbene predmete. Izprosi si dovoljenja za stalno bivanje na Dunaju. Z njemu lastno pridnostjo in vztrajnostjo je Bruckner sledil učiteljevemu vodstvu in po treh letih vestnega študija je l. 1861. dobil zrelostno izpričevalo. V mladem opernem dirigentu O. Kitzlerju pa najde zanesljivega voditelja v simfonično glasbo, temu se je pridružil še pouk v inštrumentaciji, in sicer na podlagi Wagnerjevih del, predvsem »Tristana«. V ta čas spadajo tri latinske maše (d-, e-, f-mol) in prva simfonija v e-molu. L. 1868. se stalno naseli na Dunaju. Na treh koncertnih potovanjih v Nancy, London in Pariz se je proslavil kot prvovrsten orgelski virtuoz; pri javni tekmi v Nancyju je žel zmago nad odličnimi francoskimi in belgijskimi organisti. Leta 1867. je bil — kljub številnemu nasprotovanju — imenovan univerzitetnim lektorjem za harmonijo in kontrapunkt; dve leti pozneje je dobil mesto dvornega organista, s čimer je bilo njegovemu materialnemu položaju izdatno pomagano. V to dobo spadajo njegove simfonije in »Te deum«. Leta 1891. je bil po 22 letnem službovanju na lastno prošnjo upokojen. Ob večeru življenja mu je bilo izkazanih veliko časti; veliko odlikovanje mu je izkazala univerza, ki mu je podelila častni doktorat filozofične fakultete. Veliko zadoščenje in veselje so mu bila poročila iz Berlina, Münchena, Leipziga, Amsterdama, Londona in iz Amerike, ki so poročala o podobnih in dobro uspelih izvajanjih njegovih del. Na prošnjo nadvojvodinje Valerije mu je cesar leta 1895. dal na razpolago stanovanje v pritličju gradu Belvedere; vendar te udobnosti ni dolgo užival: ko je dokončaval zadnji stavek devete simfonije, ga je zalotila bela žena in mu 11. oktobra 1896 prestrigla nit življenja. Pokopan je bil na lastno željo v posebni grobnici v samostanski cerkvi sv. Florijana pod velikimi orglami.

Moji spomini na p. Hugolina Sattnerja, posneti iz njegovih pisem.

(Dalje.)

28. 1. 1913: »Po dolgem molku se zopet oglašam in sicer z drugim delom »Oljke«. Upam, da Vam ta del bolj ugaja, kakor prvi; s tem sam nisem zadovoljen in ga bom predelal. Prosim, preglejte ta elaborat in naredite opazke s svinčnikom! Nisem neubogljiv, se dam poučiti. Da vsega tako ne pogodim, kakor želite, je vzrok, ker sem se moral vedno gibati v oni smeri, ki se je gibala izven novejšje glasbe. Za božič sem si nabavil moderno delo, katero pridno študiram; menim, da boste v vposlanem delu »Oljke« že našli sledove tega študija. 1. 1. je prišel v Filharmonično družbo nov vodja Rud. pl. Weiss-Ostborn, dosedaj v Knittelfeldu, čigar mašo v e-molu bomo 2. 2. izvajali; on bo orglal. Kratka, vseskozi moderna, pa zelo dostojna maša.«

7. 2. 1913: »Pač se ne štejem več k otrokom; a dobro mi je vendar déla Vaša ugodna ocena drugega dela »Oljke«. Ako mi kdo pove, kje so nedostatki, se poboljšam, naj imam še toliko truda. Vzrastel sem v ozračju, ki dandanes ne ugaja več, in iz teh vezi se izvozljati je zelo težko... Malo časa imam za skladanje; kadar bo, pa bo... 9. 2. se popeljem v Pazin na šestdnevne duhovne vaje, po katerih zelo hrepenim.«

21. 2. 1913: »Lani oratorij, odlikovanje, Dunaj — toliko raztresenosti, da sem zelo hrepenel po duhovni samoti. To so bili lepi in zveličavni dnevi. »Deo gratias« za vse razsvetljenje, nagibe, poživljenje itd... 15. 2. sem bil zopet doma in sem se vrgel z vso silo na »Oljko«. To je bilo pa strašno delo. Vaše opazke so bile prave uganke, ki jih je bilo treba rešiti. Na eni strani jako mučno, na drugi — silno podučljivo. Večkrat sem moral kar vganiti, kar želite — posebno glede instrumentacije... Sedaj bo treba misliti že na 3. del... G. Hubad študira Dvořakovega »Mrtvaškega ženina«; dal ga bo tukaj, v Trstu in menda še v Benetkah. Ipavčev večer bo po Veliki noči... »Ljubljana« tudi pripravlja za belo nedeljo koncert. Če bo res...«

24. 3. 1913: »Manjka mi še sklepnega zbora v »Oljki«. Zdaj ne gre; bolehen sem zadnje tedne in pa imam toliko dela s cerkveno glasbo, da nimam volje za komponiranje. Pač pa popravljam drugi del... Zdaj mi je čisto jasno, v kakšnem glasbenem razmerju sva midva; v istem, kakor slikar, ki je prepuščen bolj samemu sebi in — mojster. Ich untermale, Sie übermalen... Prepojeni ste moderne glasbe in tako z lahkoto par papirčkov zvijete v šopek. Zelo sem Vam hvaležen, ker vidim, da bo »Oljka« res kaj lepega... Obenem ste mi učitelj; prepričali se boste, da bo meni ostalo silno veliko... Potrudil se bom, da končam do julija skico, potem bom v zasnutku priredil instrumentacijo, ki jo mislim končati do novega leta. — Jako me je razveselila vest, da hočete priti z menoj na morje. Košljun je na otoku Krku, 5 ur vožnje od Reke. Nadrobno se pomenimo pozneje, samo uredite tako, da boste imeli vsaj 3 tedne dopusta, ker le tedaj bova imela korist od našega bivanja na morju... G. Premrl je bil malo bolan, pa je že dober; danes grem k dr. Mantuaniju na pirhe... K sklepu mi je še prišlo na misel, da Vam pošljem tudi »Marcia Funebre« iz »Oljke« v pregled. Meni je ta koračnica všeč, dal jo bom prirediti za vojaško godbo v spomin na »Oljko«.

13. 4. 1913: »Gledé zborov »Oljke« sem manj spreten, ko pri samospievih. Tudi sem imel vtis, da drugi del ne konča učinkovito. Tretji del bi bil že končal, toda sklepni zbor mi dela težave. Ta zadnji del ni dolg: »Marcia Funebre«, par kratkih stavkov in sklepni zbor... Prvi del že pišem na čisto, pa vendar le s svinčnikom. Vi ste sami krivi, da Vas mučim, ker ste se v svoji ljubeznivosti

ponudili, da mi pomagata moja dela modernizirati... Naj se to moje delo povzpne na višjo stopnjo! Bodo vsaj kritiki imeli lažje delo... Včeraj so došli »Novi akordi«. Z veseljem sem čital Vaš spis o sedanjih slovenski glasbi; ocena je blagohotna do vseh, elegantna, vé vsakemu povedati hibe, a tudi vrline. Tako se mora... Torej v juliju pridite semkaj; greva skupaj na morje na Košljun, kjer bova v samostanu srečno živela, se vozila v čolnih, kopala se, vmes pa delala. Ko bi pa to ne šlo, pridem jaz gori. — Gledé cerkve v Šiški imam mnogo upanja; ministrstvo je že reagiralo na mojo prošnjo in naša pojasnila smo že oddali.<

17. 4. 1913: »Včeraj sem prejel korekturo in ljubeznivo pismo, ki me je v toliko bodrilo, da ne obupam nad seboj. Ko dokončam to kantato, se bom še bolj intenzivno pečal z novejšimi skladatelji, da se rešim onega napačnega konservatizma, ki me je toliko časa oklepal v svojih kleščah. Veliko zaslug pa pripisujem Vam, dragi prijatelj, ki ste mi pismeni učitelj in me tako rahlo vodite na nova pota... Prva dva dela »Oljke« sta oba spisana na čisto in ju ima g. Lajovic, ki mi daje prav modre migljaje — male stvari, vendar zelo umestne. Ko pišem tretji del, bom igral en mesec sam-sebi posamezne oddelke in jih pilil... Ze enkrat ste mi obljubili, poslati neko delo o instrumentaciji; zdaj je na mestu: ne preobširno, vendar temeljito. Prosim zanj!¹⁰ V Solnogradu sem bil pri petem zborovanju Cecilijinega društva. Šlo je večinoma za nov list »Musica divina«, pa tudi sploh za oživiljenje cerkvene glasbe. Gospodje so naslikali cerkveno glasbeno stanje v jako žalostnih barvah. Razložil sem jim natančno, kako je pri nas. »Glückliches Laibach!« so rekli. Pa je res pri nas mnogo bolje v umetnostnem in tudi gmotnem oziru, ko kje drugod...<

25. 4. 1913: »Vaše obhajilne pesmi sem pregledal. V prvem hipu prese-
netijo; a čedalje se ž njimi bavim, bolj mi ugajajo. Jaz jih bom gotovo izvajal, sicer jih bodo pa le redko kateri, ker so premalo dostopne našim razmeram; ljudje ne razumejo kaj takega in se v umetnostnem oziru ne morejo tako visoko povzpeti. Iz tega vzroka bi bil želel, da so preprostejše; za-me so biseri plemenite glasbe, ki me vodijo k Bogu, me združujejo ž njim. Naj bodo za nas Slovence opomin in klic, da zapustimo trivijalne struje...<

14. 5. 1913: »Vaš nasvet, k »Oljki« uverturo komponirati, mi ni po godu. To je velika naloga za-me, jaz pa sem zdelan. Ker sem pa prepričan, da imate prav in da dajate vedno dobre nasvete, se bom s tem načrtom sprijaznil...<

29. 5. 1913: »Vaše božične pesmi sem temeljito pregledal; so zelo svetostne, dve prava bisera, a duhovni koncertni točki, za naše kore (nekaj jih izvzamem) težko izpeljive. Ako jih ne pojejo izvrstni solisti in dober, izvežban zbor, ostanejo neumevne. Samo izvrstna izpeljava, kakršno ste si kot skladatelj mislili, jih pečati k odličnim tvorbam. Zato boste pri nas prav težko dobili založnika. V prihodnje ne skladajte samospevov, marveč pričnite z zborom in morda le v sredi solističnega... Težko je skladatelju postaviti meje, a on naj vendar sklada za nas. Tako — mislim — se bova sčasoma razumela. Mene vlečete neusmiljeno navzgor, jaz pa moram Vas vleči malo navzdol; in v dosežni sredini se morava kje srečati...<

»Uverture k »Oljki« še nisem zložil, nimam ne časa ne svežega duha; saj se bova o tem še osebno pogovarjala, če Bog da... Danes se bi bil moral peljati v Zagreb k kolavdiciji orgel; g. Premrl je odpotoval... 3. 7. ob osmih zjutraj se mislim vkrcati v Trstu; smer: Kotor. Gledé mojega nadaljnjega potovanja se sedaj ne bom odločil; le pridite semkaj in zaupajte moji lokalni vednosti.<

23. 6. 1913: »Tudi g. Premrl je izjavil, da so Vaše pesmi v tej obliki za nas neizpeljive. Ljubi prijatelj! Temu lahko opomorete. Ko veste, da služba božja potrebuje lepe, pa za pevce in poslušalce dostopne pesmi, vpoštevajte

¹⁰ Poslal sem mu Kling: Instrumentationslehre, glosirano od mene.

bolj četveroglasni stavek, in stvar je dobljena. Škoda bi bilo, če bi nehali skladati za nas zaradi te difference. Glejte! Če se vsi, ali vsaj mnogo ljudi v tem vjema, da kake skladbe ne ustrezajo pogojem, naj si bodo še tako umetne — se ne sme taka sodba nazivati kot neprijazna. Je le modro umerjanje skladatelja, če se prilagodi danim razmeram. Mi hočemo napredovati in potrudili se bomo, umetnostnemu klicu slediti; a katoliciteta naše cerkve veléva skladateljem gotove omejitve, ki jih mora uvaževati. Smatram Vas za zelo razsodnega in zato upam, da boste zadnje misel kar popolnoma doumeli. Bil bi zelo srečen, če bi hoteli to pot ukreniti. Saj ni treba Vaših načel zatajiti, a morate nam Vaše lepe skladbe prilagoditi; tako pospešujete bogočastje v visoki meri. Saj veste, da je mnogo znanih glasbenikov v svoji starosti, ko jim je bilo vse jasno, skladalo ne samo plemenita, temveč tudi bolj preprosta dela. Zakaj ne bi umetnik v svoji najlepši dobi, vrhu tega napojen s pristnim cerkvenim duhom, tega ne zadel? Ne delajte sklepov, hočeva se o tem ustno pogovarjati; najino skupno potovanje naj nama koristi tudi v tem oziru. Ne bodite hudi radi moje odkritosrčnosti; in questo punto Vas ne izpustim. — Zdaj pa srečno pot in na svidenje na krasnem morju!

Začetkom julija se je p. Hugolin peljal v družbi duh. svetnika Šinkovca, dr. Ušeničnika in menda tudi p. provincijala iz Trsta v Kotor, Dubrovnik, Makarsko in Zaostrog, kjer se je par dni mudil. Midva sva se sešla v Splitu 11. julija, obiskala Salono, potem Šibenik, Lušinj, Rab in slednjič prišla v samostan Košljun, kjer sva bivala dva tedna, polna lepih in nepozabnih vtisov.

9. 8. 1913: »Uvideli ste, kako sem dovteten za Vaše glasbene nasvete. Mogoče je sicer, da je instrumentacija »Oljke« predebela, akoravno vpoštevam vedno Vaše opomine: »Le dehteče! Dajte posameznim instrumentom več gibljivosti!« itd. Vsako prosto uro se bavim z »Oljko«. Bog me obvaruj nadalje!«

27. 8. 1913: »Temeljito pregledujem Vaše opazke gledé instrumentacije. Posebno gledé violončela sem bil mnenja, da se večji del piše kakor za eufonium, a je vendar drugače; oboa naj se rabi vobče višje kot klarinet; posebno zanimivo je pisati za harfo... Za slovenski teritorij bo menda treba 200 iztisov klavirskega izvlečka; če se pa tiska tudi hrvatsko besedilo, računam 600 iztisov... Katoliški shod se je krasno obnesel. Veličastna procesija v nedeljo; nad 20.000 ljudi je prisostvovalo. Noše so bile čudovite... Celo hišo imamo zasedeno; te dni seveda nisem ničesar muzikalnega delal... želim si mirú.«

7. 9. 1913: »Pretekli teden je bila generalna pavza za instrumentacijo mojega dela. Mesto tega sem se učil pisati na stroj. Evo, to pismo v dokaz! Odločili smo se, da tiskamo klavirski izvleček »Oljke« na Dunaju pri Waldheimu in sicer 1000 izvodov. Prosim, storite pri tej tvrdki potrebne korake, Vam bom iz srca hvaležen... Nedavno smo kolavdirali orgle na Dóbrovi; so izvrstno uspele, imajo samo 7 spremenov; tudi dr. Kimovec je bil navzoč. Zdaj pridejo na vrsto nove orgle v Kamniku (27 spremenov) in potem na Brezjah, ki imajo baje 46 spremenov; té so delo A. Dernača v Radovljici. Posebno napreduje Milavec. Na Kranjskem v tej stroki dosti storimo...«

4. 10. 1913: »Orgle na Brezjah sem kolavdiral. Prav lepo delo; intonacija izborna, tehnična plat malo zaostaja. Pri tej priliki smo tudi peli eno Vaših pesmi.«

15. 10. 1913: »Najina korespondenca je svetli žar v mojem življenju... Deo gratias! »Oljka« je končana; pa je bil tudi skrajni čas... Veselim se, da dobim lepo kopirano partituro; nemško besedilo urejuje prof. Funtek. Nastavljena je »Oljka« za cvetno nedeljo 1914. Vederemo! Izvleček bo podala Gl. Matica svojim članom kot letni dar 1914—15... Zdaj urejujem katalog našega glasbenega arhiva; saj mora predsednik Cecilijinega društva v tem oziru prednjačiti z dobrim zgledom... Za moj prvi cerkveni koncert sem si hotel nabaviti Jos. Foersterjev »Stabat mater« in glej! ravnokar mi ga pošiljate. Ugaja mi

zelo, ga bom izvajal. Pošljite mi še druga slična dela! Bom ponudbo sprejel z obema rokama. Tu provizoričen spored koncerta. Tudi g. Premrl priredi cerkveni koncert v stolnici začetkom decembra.<

18. 10. 1913: »Čestitali ste mi k temu, da sem »Oljko« dokončal; a v Vaši skromnosti ste zamolčali, kak delež imate na delu. Bili ste mi učitelj in upam, da mi ostanete še naprej, ker se sedaj vržem na partituro oratorija »Assumptio« in jo bom temeljito predelal.<

24. 10. 1913: »Do danes sem čakal na hrvaško besedilo k »Oljki«. Ker ga nisem dobil, se zadovoljim s slovenskim in nemškim besedilom. Trojni tekst tudi ne bi bil prijeten za oko... »Assumptio« je v principu vendarle lepo delo; a dokaj bom spremenil, posebno gledé mediger; dokaj bom črtal, ker je predolgo. Ko bom gotov, Vam pošljem elaborat. Rad bi še to zimo delo na novo instrumentiral, kajti če doživim poletje, se nočem odpeljati s partituro v kovčegu, akoravno mi je bilo delovanje na Košljunu posebno podučljivo.<

7. 11. 1913: »Moj cerkveni zbor je letos rekonstruiran, vsi štirje glasovi so dobro zasedeni; učimo se za 8. 12. Rennerjevo mašo. Težka, pa lepa!... Prišedši včeraj na kolodvor v Ajdovščino, so me ljudje spoznali kot skladatelja oratorija in me naprosili, da jim dam podpise. Kaj takega še nisem doživel! Povabil sem jih k premieri »Oljke«... Nedavno sem se peljal v Vipavo in tam preskrbel našo klet z vinom: 1 l po 17 krajcarjev. Dobro blago! P. gvardijan Matevž je bil z mano. Na Košljun pa po vino nisem šel, ker vožnja preveč stane.<

1. 12. 1913: »Včeraj je bil v stolnici cerkveni koncert, ki je prav lepo uspel. Hladnik je orglal tudi svojo Fugo. Callaert's je pa skladba, ki spominja na operete; to bomo v kritiki odklonili. Slične stvari naj igra v Novem mestu, ne pa pri nas... Z Ipavčevim koncertom je križ; zagrebško gledališče ne odda v to svrhu Križaja. Naš denar nosijo v Zagreb, nam pa nočejo ustreči. Brzobjavili so po Betetta<...<

10. 12. 1913: »Pošljem Vam predelan oratorij z novimi medigrami. Naredite opazke, toda ne izpremenite ničesar! Tudi Vas prosim, da napišete analizo oratorija, ki naj bo podlaga za naš reklamni spis. Če ste že rekli »a, b, c«, pa recite še »ž«... Ker vem, da imate malo časa, Vam ni treba poslati Vaše skladbe za cerkveni koncert, če bi jo tudi rad izvajal... 8. 12. smo praznovali novo mašo enega naših; bil je časten dan za vse. V cerkvi: Rennerjeva »Missa solemnis« z orkestrom (20 mož)... V »C. Gl.« ste izšle dve Vaših božičnih pesmi; naučil jih bom kar natančneje, da Vam delam čast... Posebno mi ugaja »Angeli božji«. Jutri bo koncert Filharmonije: Dvořak, Bruckner, Liszt. Veselim se ga.<

Stanko Premrl:

Slovenska klavirska literatura.

(Dalje.)

Laharnar Janez: »N'coj je prav lep večer«. Transkripcija. Delo 11. V Ljubljani 1903. Samozaložba.

Logar Mihovil: *Musique à mon Bebe* (petite suite pour petites mains intelligentes). *Sercnade Musique de Jazz. Le poisson d'or c'est mon Bébé que s'endort.* Založil Jovan Frajt. Beograd 1929.

Dve japonske priče. (I., II.) Tango-Berseuse. Frajt, Beograd.

Tango. Frajt, Beograd.

Minuetto con tristezza. Minuetto con amore. Frajt, Beograd.

Mala serenada. Frajt, Beograd.

Uspavanka. Frajt, Beograd.

Sonata quasi uno scherzo. Frajt, Beograd 1934.

- Dve groteske. Frajt*, Beograd 1936.
Scatinata u lakom stilu. Frajt, Beograd.
- Mašek Kašpar**: *An der grünen Laibach*. Valček. Poklonjen gospe Hermini Sprinzenstein. Samozaložba. Tiskal Eger, Ljubljana 1872.
Polka française. Eger.
- Mihevec Jurij**: *Fantasie sur »Le Songe d'une nuit d'Ete«*. Op. 89. Hengel. Paris.
Soleil couchant. Kapričo. Op. 212. Salzer, Leipzig.
Nuit sereine. Op. 218. Salzer, Leipzig.
3 Valses. Op. 86. Hengel, Paris.
Fantasie sur le Caid. Op. 88. Hengel, Paris.
Stella, fantase. Op. 93. Hengel, Paris.
Sérénade. Op. 99. Hengel, Paris.
Laure et Caroline. Op. 100. Hengel, Paris.
Chant du pâtre. Hengel, Paris.
Le Palmier (étude). Op. 106. Hengel, Paris.
Valse tyrolienne. Op. 105. Hengel, Paris.
Fantasie sur a Tonelli. Op. 102, Hengel, Paris.
Souvenir de Tohay. Op. 101.
L'Eleganze. Op. 97.
Nocturne. Op. 96.
Souvenir de Schubert. Op. 94.
La Joie des Anges. Kaprični nokturmo. Op. 127. Bote & Boch, Berlin.
Les larmes d'une Reine. Rêverie. Op. 143.
Combat de Coqs. Polka. Op. 153. (Bote & Boch, Berlin.)
Les Hirondelles du Presbytère. Nocturne. Op. 154.
Bourdonnement d'abeilles. Caprice de genre. Op. 155. (Bote & Boch, Berlin.)
Alleluja des Oiseaux. Rêverie. Op. 156.
Nids et Berceaux. Rêverie. Op. 157. Bote & Boch. Berlin.
Soupirs de Roméo. Sérénade. Op. 158. (Ravnotam.)
Les Baisers d'une Etoile. Rêverie. Op. 159. (Ravnotam.)
Lucifer. Galop brillant. Op. 161.
La Fontaine qui pleure. Morceau de Salon. Op. 186.
Bonheur disparu. Rêverie. Op. 187.
Le Diable et son Train. Galop. Op. 188.
Le Mandolines. Sérénade. Op. 189.
Le fier Toréador. Boléro. Op. 193.
Jeux de Colombes. Fantasie-Mazurka. Op. 200.
Heure joyeuse. Transcription-Fantasie.
L'horloge de grand Pere. Souvenir d'Enfance.
Introduction et Variations brillantes suivies d'une grande Marche militaire. Dunaj, 1930.
- Mirk Vasilij**: *Klavirske skladbe. Glasbeni utrinki I—VIII. Reveries, Capriccio, Elégie, Bagatelle, Romance, Jugoslovanske rapsodije I., II.* Samozaložba.
Mladinski album. Samozaložba. Tiskal Waldheim-Eberle, Dunaj.
Deset povesti za našo klavirsko mladino. Zbirka lahkih rondojev na podlagi narodnih pesmic. 1927. Založilo in izdalo pevsko društvo »Ljubljanski zvon« v Ljubljani.
- Nagode Miljutin**: *Five Step Mima*. Založil orkester Sokola I, Ljubljana.
- Parma Viktor**: *Pozdrav Gorenjski*. Valček po slovenskih napevih. Poklonjen dr. Edvardu Šavniku. Založila Schwentnerjeva knjigarna v Brežicah. Tiskal Eberle, Dunaj. 1894. (II. izdaja, 1922.)

- Mladi vojaki.* Koračnica. Založil O. Fischer v Ljubljani. Tisk Röderjev, Leipzig. (Dosedaj že devet izdaj.) IX. izdajo oskrbel Frajt, Beograd. Edition populaire Nr. 351.
- Mina-valček iz opere »Nečak«.* Schwentner v Ljubljani. Tiskal Eberle. Dunaj.
- Balkanska koračnica.* Narodna knjigarna v Ljubljani.
- Intermezzo iz opere »Ksenija«.* Edition Slave, Wien. Tiskal Breitkopf & Härtel. Leipzig.
- Zlatorog.* Barkarola iz opere Edition Slave. Copyright, 1921.
- Koračnica »Amaconk« iz operete »Caričine Amaconke«.* Vilko Weixl, knjigarna v Mariboru.
- Zlatorog.* Barkarola iz opere. Edition Slave. Copyright, 1921.
- Zlatorog.* Koračnica iz opere. Ed. Slave.
- Bela Ljubljana.* Valček po slovenskih napevih. Schwentner v Ljubljani. Tiskal Eberle. Dunaj. 1898. II. izdaja. 1922.
- Milka-Polka.* V spomin 125 letnice Vodnikovega rojstva. Giontini v Ljubljani. Tiskal Eberle, Dunaj. 1883.
- Jubelmarsch.* Op. 11. Giontini v Ljubljani. Tiskal Eberle, Dunaj.
- Jourfixe.* Marš. Gl. Matica v Ljubljani. 1883. Tiskal Blasnik.
- Pesnij venec.* Potpourri slovenskih pesmi. Op. 10. Giontini v Ljubljani. Tiskal Eberle, Dunaj.
- Die Amazonen der Czarin.* Operette Potpourri. Založila Emil Berté & Cie. Natišnil F. M. Geidel, Leipzig.
- Jadranska straža.* Koračnica. Založilo društvo »Jadranska Straža« v Mariboru. Tiskal Waldheim-Eberle, Dunaj.
- Slovanske cvetke.* Potpourri po slovanskih napevih. O. Fischer v Ljubljani. Tiskal Röder, Leipzig. (Že 5 izdaj, zadnja v Edition Slave, Dunaj.)
- Triglavske rože.* Valček po slovanskih napevih. O. Fischer v Ljubljani. Tiskal Röder, Leipzig. (Že štiri izdaje, zadnja v Slovanski založbi na Dunaju.)
- Pavčič Josip:** *Durove š kale.* I. Učna snov za elementarno stopnjo klavirskega pouka. Gl. Matica v Ljubljani. 1927.
- Molove š kale.* II. Sistematično urejeno učno gradivo za doseg sigurnega in uspešnega igranja molovih šk al. Ravnotam. 1928.
- Božično veselje.* Tri ponarodele božične pesmice za klavir z besedilom. Ravnotam. 1933.
- Akordi.* III. Sistematično urejena učna snov za sigurno in uspešno igranje najvažnejših akordov na nižji stopnji klavirskega pouka. Ravnotam. 1929.
- Mali pianist.* I. Narodne pesmice za početni klavirski pouk. Ravnotam, 1935.
- Mali pianist.* II. Ravnotam.
- Našim malčkom! Malim pianistom!* Zbirka najpriljubljenejših slovenskih šolskih pesmic. Kleinmayer & Bamberg v Ljubljani. Tiskal Waldheim & Eberle, Dunaj.
- Klavirski album za slovensko mladino.* Zbirka slovenskih narodnih motivov. Za nižjo in srednjo stopnjo klavirskega pouka. Gl. M. v Ljubljani. (Ze tri izdaje.)
- Slovenska narodna koračnica* št. 1.
- Slovenska narodna koračnica* št. 2.
- Slovenska narodna koračnica* št. 3.
- Slovenska narodna koračnica* št. 4.
- Slovenska narodna koračnica* št. 5.
- Slovenska narodna koračnica* št. 6.

- Slovenska narodna koračnica* št. 7.
Slovenska narodna koračnica št. 8.
Slovenska narodna koračnica št. 9.
Slovenska narodna koračnica št. 10.
Mladina poje. Za male pianiste. Zbirka priljubljenih slovenskih šolskih pesmic. Tisk in založba Učiteljske tiskarne v Ljubljani (2 dela).
Premrl Stanko: *Tri skladbe*: 1. Ob kolovratu. 2. Pri otrocih. 3. Vzdihi. Gl. M. v Ljubljani. 1917/18.
Prinčič Vladimir: *Kitica slovenskih napevov*, k prostim vajam za deco ljubljanskega okrožja SKJ za l. 1934.
Devojčice — narančice. Huppa-huppa. Založil orkester Sokola I. v Ljubljani. 1924.
Kaj so to za ene tičice? Five-Step. Isti založnik. 1924.
Ropas Ervina: *Koračnica Živel naš pešpolk »Cesarjevič«!* Samozaložba. Tiskal Eberle, Dunaj. 1917.
Rožanc Mihael: *Lacroma, valse elegante*. Libraire J. Tošovič, Dubrovnik. 1911.
»Haljo Radio-Ljubljana«, Entreact — Foxtrot. Štiriročna koračnica. 1930.
Sadar Lovro: *Čitavnica Polka*. Op. 6. Giontini v Ljubljani. Blasnik.
Prijatljam. Polka française. Ljubljana 1863. Giontini.
Sattner P. Hugolin: *Kje so moje rožice?* Fantazija. Gl. M. v Ljubljani 1892.
Skorpik Josip: *Buri pridejo*. Koračnica. Ljubljana 1901. Založil A. Turk. Kat. tiskarna.
Stegnar Feliks: *Pustne cvetke*. Polka française. Samozaložba. Tisk Egerjev v Ljubljani 1869.
Spomin naše dobe. Popotnica. Samozaložba. Tisk Egerjev v Ljubljani 1871.
Stoeckl Anton:¹ *V spomin Anici*. Koncertna mazurka. Ljubljana 1877. Gl. M. v Ljubljani. Blasnik.
Šantel Saša: *Ivencija*. Op. 55. Centralna zadruga Jugoslov. autora. Zagreb, Copyright. 1936.
Škorjanc Lucijan Marija: *4 Klavierstücke*. 4 Pièces pour Piano. 4 klavirske skladbe. Edition Gutmann, No. 1024., Dunaj, Copyright 1927.
Vavpetič Vekoslav: *Marjetica*. Polka française.
Na zdar. Koračnica.
(Obe skladbi sta izšli v zbirki »Slovenska dijaška pesmarica«.)
Vilhar Miroslav: *Savelieder*. Valček. J. F. Kaiser. Gratz.
Naprěj. Polka française. Eger v Ljubljani 1863.
Zivio-Polka. Priloga Slovenskemu koledarju za l. 1863.
Slovanski mladini. Polka mazurka. Op. 21. Eger v Ljubljani 1882.
Zvezdice. Slovenske okroglice. Valček s predigro, 5 vložki in finale. Blasnik v Ljubljani 1850.
Sokolova potnica. Blasnik v Ljubljani 1864.
Vilhar Fran Serafin: *V tihem mraku*.² Fantazija. Op. 36. Gl. M. v Ljubljani 1882. Tiskala Engelmann & Mühlberg. Leipzig.
Spomenice. (Tri skladbe.) Skladbe. I. knjiga. Naklada knjižare Dioničke tiskarne v Zagrebu.
Sarajan. Parafraza. Skladbe. I. knjiga. Naklada knjižare Dioničke tiskarne v Zagrebu.
Fantazija. Skladbe. I. knjiga. Naklada knjižare Dioničke tisk. v Zagrebu.
Po jezuru. Skladbe. I. knjiga. Naklada knjižare Dioničke tisk. v Zagrebu.
Balada. Skladbe. I. knjiga. Naklada knjižare Dioničke tisk. v Zagrebu.

¹ Stoeckl je bil pevodnja »Ljubljanske čitalnice« in kapelnik »Dramatičnega društva.

² Prvotno je ta skladba imela naslov »Serenada«.

Poloneza. Skladbe. III. knjiga. Lastna založba. Tiskal R. Milic v Ljubljani.
Kolo (št. 1). Sklad. III. knj. Lastna založba. Tiskal R. Milic v Ljubljani.
Scherzo. Sklad. III. knj. Lastna založba. Tiskal R. Milic v Ljubljani.
Gavota. Sklad. III. knj. Lastna založba. Tiskal R. Milic v Ljubljani.
Kolo (št. 2). Sklad. III. knj. Lastna založba. Tiskal R. Milic v Ljubljani.
Jugoslavenska sonata. (Edition Kugli, Zagreb).

V o l a r i č Hrabroslav: *V domačem krogu*. Potpourri slovenskih narodnih pesmi. Op. 4. Gl. M. v Ljubljani. Tiskal Eberle. Dunaj 1885.

Pozdrav iz daljave. Parafraza. Op. 2. Glasbena Matica v Ljubljani. Tiskal Eberle. Dunaj 1884.

Zvezdica. Polka-mazurka. Op. 9. Založil Schwentner v Brežicah. Tiskal Eberle na Dunaju 1893.

Nezn an skladatelj: *Pomnice*. Kadrilja po slovenskih narodnih napevih. Izdala in založila Narodna čitalnica v Kranju.

Adolf Gröbming:

Nekaj poglavij iz fiziologije in fonetike.

(Dalje.)

Priporniki ^{52/167, 53/139}.

- w** Pripora je dvoustnična (bilabialna) in ima obliko podolgovate raze ^{58/135}. Pri osamljeni izreki počiva jezik na dnu spodnje čeljusti. V zvezi z vokali pa se jezik in ustnice prilagodujejo njih artikulaciji (*iwi, ewe, awa, owo, wwu*) ^{59/15}. Mehko nebo zapira pot v nosno duplino ^{55/48}. Glasotvornice se navadno tresejo, vendar nastopa ta pripornik tudi v nezvenečih odtenkih ^{53/173}.
- v** Pripora je ustničnozobna (labiodentalna). Tvorimo jo lahko na dva načina: a) tako, da pritisnemo spodnjo ustnico ob spodnji rob zgornjih sekavcev; b) tako, da pokrijemo z notranjo platjo spodnje ustnice zunanjo steno zgornjih zob ^{59/46}. Jezik počiva pri osamljeni izreki na dnu spodnje čeljusti, v zvezi z vokali *ivi, eve* ... se pa ravna po sosednih vokalih. Mehko nebo zapira pot v podnosje ^{55/48}. Glasotvornice se tresejo ^{53/172}.
- f** Za priporo, jezik in mehko nebo velja isto kakor za *v*. Glasotvornice se ne tresejo ^{53/139}.
- z** Priporo tvorimo z jezikom tako, da pritisnemo stranske robove jezika ob alveole zgornje čeljusti. Konica in list jezika tvorita spredaj ožji, zadaj širši žlebiček ^{55/111}. Ustnice so pri osamljeni izreki odprte, približno kakor pri *e*-ju, v zvezi z drugimi vokali *zi, ze* ... se prilagodujejo njih artikulaciji. Mehko nebo zapira pot v podnosje ^{55/48}. Glasotvornice se tresejo ^{53/172}.
- s** Pripora, ustnice in mehko nebo kakor pri *z*-ju. Glasotvornice se ne tresejo ^{53/172}.
- ž** Pripora je podobna *z*-jevi, vendar se jezična konica ne dotika zob, ampak je nekoliko odmaknjena. Žlebiček med jezičnim hrbtom in

- neboj je spredaj širok ^{56/175}. Odzvočni prostor, ki se imenuje kotliček, izpreminjamo z ustnicami, ki so glede na sosedne samoglasnike več ali manj našobljene *ži, zu*. Mehko nebo zapira vhod v podnosje ^{55/48}. Glasotvornice se tresejo ^{59/172}.
- š Pripora ustnice, odzvočni prostor in mehko nebo kakor pri *ž*-ju. Glasotvornice se ne tresejo ^{59/172}.
- j Hrbet jezika tvori proti trdemu nebu ozko priporo (razo) ^{56/176}. Ustnice so odprte približno kakor pri *i*-ju. Konica jezika pri spodnjih zobeh. Mehko nebo zapira vhod v podnosje ^{55/48}. Glasotvornice se tresejo ^{54/11}.
- γ Priporo tvorimo z jezičnim hrbtom proti mehjemu, a tudi proti trdemu nebu, kakršen je pač sosednji vokal *yi, ye, ya...* ^{56/176}. Tudi ustnice se ravnaajo po vokalih. Mehko nebo zapira pot v podnosje ^{55/48}. Glasotvornice se tresejo ^{54/13}.
- h Glede pripore, ustnic in mehkega neba velja isto kot za *γ*. Glasotvornice se ne tresejo ^{54/32}.

Opombe za pevca.

- w O uporabi tega glasu pri petju sem že pisal ^{53/170}.
- v-ī Glas *v* je zlasti važen za pravilen nastavek, ker sili pevca, da koncentrira zvočni steber kar moč spredaj na trdem nebu. *F* za petje nima posebnega pomena, pač pa za dihalne vaje (prim. s).
- z-s Od *z*-ja bo imel pevec največ koristi, ako ga vadi v zvezi z vokali *i, e (zi, ze)*, ker pospešuje nastavljanje na trdem nebu. *S* je zaradi razmeroma velike uporabe zraka zelo pripraven za dihalne vaje, pa tudi za kontrolo izdiha. Jezično konico pritisnemo pri tem za spodnje zobe, ustnice potegnemo nekoliko nazaj. Glas ne sme biti ne premočan ne premedel. Značaj njegovega sikanja razodene večščaku vse napake in nerednosti izdiha ^{51/30}.
- ž-š Važnost *ž*-ja za izobrazbo glasu se navadno podcenjuje. Ker ga nemščina ne pozna, ga nemške strokovne knjige premalo uvažujejo. Mislim pa, da mu je treba priznati vsaj isto oblikovalno vrednost kakor *z*-ju. Posebno se mi zdi važen za nastavek vokalov *e, a, o*, in *u*. Tudi vaje s *š*-jem bodo v tem primeru zelo koristile.
- j Ta glas je zaradi močne koncentracije zvočnega stebra za nastavek skoraj še važnejši kakor *z*. Krepek naslon, ki ga ima konica na zadnji plati spodnjih zob, omogoča poljubno zožitev pripore. Pri vajah je treba paziti, da se izvrši prehod iz *j*-a na vokal v hipu, ker prilopimo nekako s tem vokal na trdo nebo.
- γ-h O pomenu *γ* za pevca sem že pisal ^{54/38}. *H* je treba kar moč spredaj artikulirati, drugače se navzamejo vokali mehkojne barve. Priporniki so za pevca izredne važnosti, ker omogoča koncentracija zvočnega stebra ob pripori vokalom pravilen nastavek. Seveda ne gre, da bi se za pripornike uporabilo več zraka kakor za vokale. Uporaba

zraka pri obeh vrstah glasov mora biti uravnotežena, kajti ako zapojemo prepornik ostro, naslednji vokal pa medlo, bo nastala med obema glasovoma občutna praznina. Najlaže se izognemo takšnim napakam s pravilno uporabo prepone, ob katero moramo oba glasova enakomerno nasloniti. Treba je torej paziti, da ne popusti pritisk prepone pri prehodu iz enega glasu na drugega niti za las. Da se bo to čim lepše izvršilo, moramo že pri priporniku računati z uporabo zračnega toka pri vokalu. Do neke meje se da uravnovati koncentracija zraka tudi z oženjem in širjenjem pripre.

Bernard Pirnat:

Črtice iz življenja slovenskega organista.

(Konec.)

Še Št. Peter na Krasu.

L. 1907 je g. kurat Anton Abram dal napraviti nov veliki oltar, ki je stal 7000 gl. 14. julija istega leta je prišel g. knezoškof dr. Anton B. Jeglič ter posvetil oltar in vso cerkev po predpisanem obredu. Posvečevanje je trajalo od osmih do polenajstih. Sledila je sv. maša, ki jo je daroval g. knezoškof. Pri tej smo peli razne skladbe slovenskih skladateljev. Po maši je bila škofova pridiga in potem še sv. birma. Popoldne smo peli litanije Matere božje.

G. Anton Abram je šel 15. maja 1913 za župnika v Košano in tudi tam umrl. Za njim je prišel v Št. Peter g. Luka Smolnikar, ki je letos v aprilu umrl kot župnik v Slavini.

L. 1914 je bila napovedana svetovna vojna. 24. julija je bila razglašena mobilizacija. Vojnoobvezni fantje in možje so morali v teku 24 ur pod orožje. V vojnem času so ljudje silno veliko trpeli. Iz mnogih hiš so šli v vojno očetje in sinovi. Nastalo je pomanjkanje delovnih moči. Prišle so rekvizicije. Vojaštvo je ljudem vzelo, kar je moglo. Ljudstvo je stradalo. V občinskem uradu je bilo dela čez mero podnevi in ponoči. Šikane od orožnikov, častnikov, glavarstva. Od občinskega urada so zahtevali marsikaj nepostavnega in krivičnega, celo pod kaznijo, ako se ne izvrši. Kaj se je vse zahtevalo za vojno, je težko popisati. Vojna je pri nas mnogo preobrnila. Št. Peter je prišel pod Italijo, ki je vzela naše pivške kraje prvotno do Logateca, potem pa do Postojne oz. do blizu Rakeka. Meni pod Italijani ni ugajalo in sem premišljeval, kako bi si pomagal kam proč odtod. Odpovedal sem obojni službi. Na občini so mi ponujali celo 300 do 400 lir mesečno, da bi še ostal, pa sem ponudbo odklonil. Obe službi so nato razpisali, G. kurat Smolnikar se je z novim organistom takoj pogodil za letno plačo 600 lir; zame ni bilo prej beliča več kakor bornih 100 kron na leto. Naj bo Bogu v čast! Nato sem se preselil na Dunaj h hčerki, kjer še zdaj bivam.

Dodajam še nekaj statistike o mojem orglanju in o izvajanju raznih skladb. Igral sem v življenju na 27. orglah v rimsko katoliških cerkvah, med temi na štirih na Dunaju. Usedel sem se k orglam pri službi božji 15.195 krat, medtem na Dunaju 3215 krat. Najboljše orgle na Slovenskem sem imel v Radovljici, na Dunaju pa dvojne; drugače pa so bile večinoma same stare škatle. Mnogokrat sem moral marsikaj sam popravljati in piščali uglaševati.

Kot pevovodja sem se poslužil skladb okrog 100 cerkvenih skladateljev, med temi 40 domačih. Pri službi božji sem izvajal: 86 introitov, 84 gradualov, 85 ofertorijev, 76 komunij. Koralne introite in komunije sem pel sam, Gloria Patri pa je pel zbor. Dalje sem igral in pel v teku let z mešanim zborom še

sledeče skladbe: 27 latinskih maš, 5 Requiemov; koralne maše: Missa solemnis, Missa de Angelis, Missa B. M. V. ter III. Credo; 50 Tantum ergo, 4 Te Deume, 6 Asperges in Vidi aquam. Slovenske cerkvene pesmi pa: 80 mašnih, 16 adventnih, 31 božičnih, 7 v čast sv. Trem kraljem, 10 Imena Jez., 59 postnih, 4 za cvetno nedeljo, 5 za vel. četrtek, 6 za vel. petek, 6 za vel. soboto, 7 k Vstajenju, 23 velikonočnih, 2 za belo nedeljo, 5 za križev teden, 2 za Varstvo sv. Jožefa, 4 v spomin sv. Krvi, 4 za Vnebohod, 3 za binkoštno vigilijo, 5 za binkoštno nedeljo, 4 za binkoštni ponedeljek, 4 v čast sv. Trojici, 38 v čast sv. Rešnjemu Telesu, 39 Srca Jez., 6 za tretjo nedeljo po binkošti, 5 za žegnansko nedeljo, 7 blagoslovnih, 50 obhajilnih, 50 za Marijine praznike, 158 šmarničnih, 105 svetniških in 28 za razne prilike. V moškem zboru pa sem izvajal: 3 latinske maše, 17 Tantum ergo, 4 Asperges in Vidi aquam, 3 Te Deume, 15 latinskih večernic, 10 himnov, 4 sekvence; pesmi pa: 47 mašnih, 13 adventnih in božičnih, 10 od novega leta do posta, 21 postnih in misijonskih, 17 za zadnje tri dni velikega tedna, 7 k Vstajenju, 7 velikonočnih, 16 za prošnje dni, Vnebohod, Binkošti in sv. Trojico, 21 v čast sv. R. Telesa, 2 Srca Jez., 4 za cerkveno žegnanje, 6 blagoslovnih, 6 obhajilnih, 28 Marijinih prazničnih, 63 majniških, 5 raznih.

Tudi za izobrazbo slovenskega naroda smo se trudili ter za izobrazbo v društvi marsikaj priredili. Naučili smo se 200 svetnih narodnih in umetnih pesmi za mešani in moški zbor; največ iz Mohorjeve pesmarice, pa tudi mnogo drugih. Vse pa naj bo Bogu v čast in slavo ter slovenskemu narodu v izobrazbo in korist!

Fr. Ferjančič:

Zaslužni cerkveni pevki v spomin.

Prav je, da se hvaležno spominjamo umrlih zaslužnih organistov in pevodij. Ne smemo pa pozabiti tudi zaslužnih umrlih cerkvenih pevcev in pevk, saj so tudi ti v cerkvi s svojim glasom pospeševali čast božjo in brez njih bi organisti pri božji službi sploh ne mogli nič doseči.

Taka zaslužna cerkvena pevka v novomeški kapiteljski cerkvi je bila pokojna gospa Frančiška Petrič roj. Prelesnik, ki se je pred kratkim, dne 26. maja t. l., preselila v večnost. Rodila se je kot hči čevljarkega mojstra Prelesnika v Kandiji, dne 23. julija 1855 in bila krščena v šmihelski cerkvi. Pred 42 leti se je dne 20. majnika poročila s strojnikom in črkostavcem gospodom Maksom Petričem, ki je 40 let služboval v novomeški Krajčevi tiskarni, nato pa je nekaj let deloval v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani, dokler ga ni očesna bolezen prisilila, da je moral iti v pokoj. Kot upokojenec živi stalno v Novem mestu. G. Petrič se je rodil v Vipavi leta 1860. Njegov oče je bil doma z Gradišča pri Vipavi, mati pa je bila iz znane Dolenčeve rodbine v Vipavi. Oče je pozneje umrl v Kandiji kot davčni uradnik.

Kot dolgoletna pevka pri eni in isti cerkvi je pokojna Frančiška Petrič brezdvomno dosegla rekord, kajti — kakor mi je sama zatrnila — je pela na kapiteljskem koru nad 60 let. Njen učitelj na mestni osnovni šoli je bil znani Jožef Kraus, ki je bil obenem tudi kapiteljski organist. Ko je bila Petričeva še mlada deklica pri 14 letih, je Kraus spoznal v njej izborno altistinjo in jo je takoj pridružil kapiteljskemu pevskeemu zboru. In od tedaj je v dobi Krausa, Hladnika in deloma tudi še Vidmarjeve Lenčke prepevala v čast božjo nad 60 let. Zlasti Hladniku je bila nekaka desna roka in nanjo se je smel vsikdar zanesti. Bila pa je tudi teoretično izvežbana in se je na note dobro razumela.

Kar zadeva sicer njeno življenje, je bila dobra mati in skrbna gospodinja ter vrla katoličanka, vneta za vse dobro. Članica »Družbe sv. Mohorja« je bila tudi kakih 60 let, najprej kot dekle, pozneje kot žena. Istotako je bila naro-

čena na »Slovenca« že od svojega 32. leta. Svojo resnično pobožnost je pokazala zlasti v zadnji bolezni, ko ji je bila popolna vdanost v voljo božjo nad vse.

V visoki starosti 81 let jo je Bog poklical v večnost po zasluženem plačilo ravno v mesecu majniku, v njej tako ljubem šmarničnem mesecu, ki ga je tolikokrat v svojem življenju prepela Devici Mariji v čast.

Pri pogrebu ji je kapiteljski pevski zbor pod vodstvom sedanjega kapiteljskega organista Antona Markeljna zapel v slovo dve žalostinki: p. Angelik Hribarjevo »Človek, glej«, in Davorin Jenkovo »Blagor mu«.

Naj bi blaga pokojnica, ki je s svojim krepkim altom tukaj na zemlji pri službi božji pela toliko let Bogu v čast, tudi gori v nebesih prepevala Bogu hvalo vso večnost v družbi angelov in svetnikov!

Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani.

Odborova redna društvena seja se je vršila dne 29. maja 1936. Navzočni odborniki: dr. Fr. Kimovec, J. Pivek, Stanko Premrl, Ludovik Puš, Viktor Steska in Matija Tomc.

1. Predsednik V. Steska otvori zborovanje in napove dnevni red.

2. Msgr. Premrl poda poročilo o orglarski šoli za minulo leto. Učencev je bilo 26; dva sta izstopila pred koncem šolskega leta, ostalo jih je torej še 24. Ker dovrše letos le 4 svojo učno dobo, ne bo z novim šolskim letom mogoče sprejeti nobenega na novo.

3. Dalje poroča, da se bodo vršili zaključni izpiti od 12. do 23. junija, glavni pa dne 23. junija od 8 dalje.

4. Kupiti bo treba nov klavir, ker je eden že doslužil in ni več za rabo.

5. Drugo leto bo obhajalo Cec. društvo šestdesetletnico, ki jo bo treba vsaj skromno proslaviti; predlaga, naj bi se ta proslava vršila obenem z rednim občnim zborom in naj se združi obenem s stoletnico rojstva rajnega skladatelja in ravnatelja stolnega kora Antona Foersterja. V stolnici bi bila slovesna sv. maša, pri kateri bi se pela še ne objavljena latinska maša Antona Foersterja: Missa »Quilisma«. Pri tej maši naj bi sodelovali vsi ljubljanski pevski zbori. Pri občnem zboru bi se govorilo o šestdesetletnici društva in o stoletnici skladatelja Foersterja. Pevski zvezi se priporoči, naj priredi ob stoletnici koncert, pri katerem bi se proizvajale samo Foersterjeve skladbe.

6. Ob tej priliki je bil sprožen predlog, naj bi Cec. društvo po škofijskem ordinariatu zaprosilo Katoliško tiskovno društvo, da bi Jugoslovanska knjigarna zopet začela izdajati skladbe, kar je skoro popolnoma prenehala, in da bi Jugoslovanska tiskarna naročila potrebne priprave za urezovanje not (Notentisch), ker je za Slovence sramota, da še nimamo te vrste notnega tiska.

Organistovske zadeve.

Občni zbor društva organistov za ljubljansko škofijo se je vršil dne 3. junija t. l. Ob 9 je bila sv. maša v cerkvi Srca Jezusovega, pri kateri so lepo prepevali učenci orglarske šole pod vodstvom g. dekana dr. Kimovca, Po sveti maši je bilo zborovanje v Rokodelskem domu. Ker se je isti dan vršil tudi občni zbor »Pevske zveze« in je bila udeležencem dovoljena polovična železniška voznina, je bil občni zbor izredno dobro obiskan. Predsednik Zdešar otvori občni zbor, pozdravi zborovalce, posebej g. dr. Kimovca, in se mu zahvali, da je oskrbel in vodil petje pri sv. maši. Pozdravi g. prof. Bajuka kot zastopnika Pevske zveze in g. Ulaga, zastopnika društva organistov za mariborsko škofijo. Na kratko poda nato poročilo o stanju in delovanju društva od zadnjega

občnega zbora dalje, na kar poda tajnik Zabavnik tajniško poročilo: Društvo je imelo od zadnjega občnega zbora tri seje in tri seje skupno z zastopniki društva »Združenih zasebnih in trgovskih nameščencev«. Podpora je bila dovoljena dvanajstim članom, v društvo je bilo sprejetih deset novih članov, iz društva pa je bilo črtanih dvanajst članov zaradi neplačane članarine. Vdovski sklad je bil izplačan za dvema članoma, umrli so trije društveni člani. Pri sejah se je poleg drugega vedno razpravljalo tudi o tem, kako izboljšati slabe službene razmere organistov. Zbrali smo v ta namen tudi nekaj statistike, ki nam poda sliko, koliko je izšolanih organistov, koliko samoukov, koliko organistinj, koliko učiteljev organistov, koliko brez službe itd. — V deputaciji smo se obrnili na bansko upravo, da naj bi se s 3% doklado na davke zbiral nekaj fond, ki naj bi ga upravljal škof. ordinariat, in iz katerega naj bi potem organisti dobivali svojo plačo. Dobili pa smo odgovor, da v okviru sedanjih zakonov tega načrta ni mogoče izpeljati, zato smo se obrnili z dobro utemeljeno spomenico naravnost na notranjega ministra dr. Korošca in prosili, naj se uredijo organistovske službe v okviru in s sodelovanjem občin. To spomenico prinaša C. Gl. na drugem mestu. Spomenico so podpisale razne naše organizacije, ki so vse interesirane, da se organistovsko vprašanje ugodno reši.

Iz blagajniškega poročila, ki ga je podal blagajnik msgr. St. Premrl, je razvidno, da je imelo društvo dohodkov v preteklem poslovnem letu 5521 din, stroškov 4630 din, za vdovski sklad je bilo izplačanih 600 din. Podpor je bilo izplačanih 12 v znesku 3750 din. Denarno stanje ob občnem zboru: preostanek 1647.70 din.

Pri volitvah je bil izvoljen dosedanji odbor, in sicer: predsednik Ivan Zdešar, podpredsednik Josip Heybal, tajnik Fr. Zabavnik, blagajnik msgr. Premrl, odborniki: Pavel Zagar, Avgust Fabijan in Pavel Jerman st. — Članarina se določi kot doslej; letno 20 din.

Pri slučajnostih se oglasi g. Mazovnik; zahvali se odboru, posebno pa še msgr. Premrlu, da je izposloval orglarski šoli v Ljubljani priznanje dveh razredov srednje šole, kar naj bi onim organistom, ki vstopijo v kakor državno službo, prav prišlo. Žal, pa bo ta ugodnost le malokomu koristila, ker se v dotičnem odloku nahaja klavzula, ki pravi, da se prizna absolventom orglarske šole ta ugodnost le, dokler ostanejo v svoji stroki. Želeti bi bilo, da se ta klavzula odpravi in, da bi veljalo to priznanje za vsako državno službo. G. prof. Bajuk pravi, da je treba tu vse poskusiti, da se tako tolmačenje glede dveh razredov srednje šole spremeni. Vsak organist, ki je poleg drugih šol absolviriral tudi orglarsko šolo, ima gotovo toliko znanja in inteligence kakor učenec, ki je dovršil dva razreda srednje šole. Občni zbor sklene soglasno, da naj se vse poskusi, da se ta omejitev ukine in, da se prizna ta ugodnost za vsako državno ali železničarsko službo. G. Ulaga, zastopnik društva organistov za mariborsko škofijo, pozdravi občni zbor v imenu tega društva ter poda kratko poročilo o delu in gibanju tamkajšnjega društva. Želi, da bi se zopet poživila »Zveza organistov«, ki naj bi zastopala koristi obeh društev. Občni zbor sklene, naj se vrši »Zvezin« občni zbor kmalu v jeseni, ki naj čim tesneje združi obe društvi k skupnemu sodelovanju. Vršiti naj se občni zbor zdaj v Ljubljani, ker se je vršil zadnji v Celju. Čas se določi pozneje in se objavi v časopisju in v Cerkvenem Glasbeniku.

Spomenica slovenskih organistov na g. notranjega ministra dr. Antona Korošca v Belgradu.

Visokospoštovani gospod minister!

Organisti dravske banovine se tem potom obračamo do Vas z najvljudnejšo prošnjo, da to spomenico proučite in da po možnosti ugodite predlogom, ki so iznešeni v tej spomenici.

Dejanski in pravni položaj.

Ze leta in leta, da desetletja, se organisti trudimo, da bi si vsaj nekoliko zboljšali svoj položaj. Živimo namreč v silno težkih razmerah, ker je naše vprašanje, vprašanje naših služb, plač itd. še skoraj docela nerešeno.

V Sloveniji imamo dve orglarski šoli, v Ljubljani in v Celju, iz katerih vsako leto pride kakih 15 izšolanih organistov. Obe šoli imata od prosvetnega ministrstva priznanje dveh razredov srednje šole. Ker se pa zaradi neurejenih razmer in beraških plač nahaja v službah skoraj polovica organistov samoukov, zato izšolani organisti večkrat ne morejo dobiti te skromne službe, četudi imajo spričevalo dovršene orglarske šole. Če bi se službe uredile in bi imel organist zagotovljen vsaj eksistenčni minimum, potem bi v nekaj letih zasedli vsa mesta izšolani in strokovno izobraženi organisti.

Mislimo, da smemo šteti organiste med javne kulturne delavce, ki nosijo pevsko in glasbeno izobrazbo najgloblje med narod, tja do zadnje hribovske vasice. Po zaslugi naših orglarskih šol in naših organistov stoji naša cerkvena glasba na taki višini, kakršne ne dosegaajo tudi večji in še bolj kulturni narodi. Pa tudi naša ljudska prosvetna društva bi bila brez petja in glasbe mrtva in mrzla. Skoro po vseh društvih in kmečkih prosvetnih domovih so organisti tisti, ki poučujejo petje, prirejajo spevoigre in vodijo glasbene odseke. Brez njih bi glasbeno življenje med narodom zaspalo in zamrlo.

Kljub vsemu kulturnemu delovanju pa se naši organisti nahajajo v tako slabem gmotnem stanju, da se večkrat bore z največjo revščino. Cerkve v tem oziru ne morejo pomagati, ker same nič nimajo. Pri oblasteh najdemo navadno gluha ušesa, nočejo razumeti tega vprašanja in nočejo iti v tem oziru na roko. V celi Sloveniji je morda par desetih župnij, kjer imajo urejeno plačo organista s konkurenčno obravnavo. V vseh drugih okrog 450 župnijah pa so službe popolnoma neurejene, ali pa urejene samo provizorično, za silo.

Tak je tedaj dejanski stan našega stanu. Ta naravnost bedni dejanski položaj pa ima svoje vzroke v pravnem položaju, ki je sledeči:

Naše službeno razmerje ni urejeno z nobenimi specialnimi zakonitimi določili. In tako tudi ni urejeno vprašanje plač.

Svoječasno je bilo to vprašanje manj pereče, ker je bil organistovski poklic večinoma postranski poklic učiteljev, obrtnikov i. dr.; dalje zato, ker so živeli farani v večjem blagostanju in so več in lažje prispevali za cerkev in organista.

Danes, ko so se razmere bistveno poslabšale, pa je vprašanje plač za organiste eno najtežjih vprašanj.

V Avstriji so skušali to vprašanje rešiti s tako zvanimi konkurenčnimi obravnavami. Te konkurenčne obravnave so bile za tiste čase, ko še ni bilo urejenih občin in občinskih uprav, morebiti prav dobro sredstvo, s katerim se je med prizadetimi sporazumno rešilo vprašanje preskrbe organista.

Danes pa moramo označiti konkurenčno obravnavo kot nekaj zaostal, nepraktičen in silno dolgotrajen upravni postopek, ki ga je nujno potrebno nadomestiti z modernejšim upravno-tehničnim načinom ureditve takih vprašanj. Tega mnenja nismo samo mi, ki na lastni koži občutimo nesodobnost tega pravnega inštituta, ampak dele to mnenje tudi zastopniki upravnih oblasti (banske uprave, okrajnih načelstev i. dr.).

Naš predlog.

Organistom bi bilo mogoče priboriti dostojno existenco samo na ta način, da se njihovo službeno razmerje uredi zakonitim oziroma uredbenim putem. Organisti vrše dela, ki so namenjena v splošno korist in so od prebivalstva tudi plačana na ta ali drugi način. Z reformo vprašanja, kako zagotoviti orga-

nistom dostojno existenco na sodoben način, ne bi bilo prebivalstvo prav nič bolj obremenjeno, kot je sedaj. Vprašanje bi bilo samo enotno in moderno urejeno.

Predlagamo, da naj izda minister notranjih del okvirno uredbo k občinskemu zakonu, na podlagi katere bi posamezne v poštevh prihajajoče banske uprave podrobno uredile to vprašanje.

Okvirna uredba naj vsebuje na kratko določilo, da so občine dolžne dajati organistom minimalno plačo. Ta izdatek naj spada med redne proračunske izdatke in kritje za te izdatke naj se dobi po predpisih, ki veljajo za kritje rednih proračunskih izdatkov. Dosedanje naturalne dajatve (bera) naj se po primernem ključu (ki ga podrobno določijo posamezne banske uprave) vračunajo v plačo. Konkurenčne obravnave naj odpadejo.

Banske uprave pa naj na podlagi te okvirne uredbe izdelajo podrobne predpise glede prejemkov organistov. Višina plače posameznega organista naj se ravna z ozirom na obseg fare. Vse fare naj bi se razdelile na tri razrede. V prvi razred naj bi spadali organisti v župnijah z eno službo božjo (sv. mašo) ob nedeljah in praznikih, v drugi razred z dvema, v tretji razred pa s tremi ali več. Po tem bi se ravnala višina plač.

Škofijski ordinariat v Ljubljani soglašala s tem načinom ureditve organistovskega vprašanja. To je potrdil s svojim dopisom z dne 12. maja 1936, čigar prepis prilagamo tej spomenici.

Dopis škofijskega ordinariata še pristavlja, da naj bi se plače organistov uredile tako, kot je to pri duhovniški kongruji.

Kjer se meje far in občin ne ujemajo, bi bilo posamezne občine obremeniti s prispevki, ki so v sorazmerju s številom članov posamezne občine.

Zakonska pooblastila za takšno ureditev organistovskega vprašanja so dana v občinskem zakonu ter v finančnem zakonu.

Avgust Ulaga:

Občni zbor Društva organistov za mariborsko škofijo.

Pred kratkim se je vršil v Celju občni zbor Društva organistov za mariborsko škofijo. Na njem so se pretresala razna važna organistovska vprašanja.

Ugotovili smo predvsem, da organist pri napredku človeške kulture igra važno vlogo. Organist je skoraj v vsaki fari duša kulturnega napredka, kar tiče petje, glasbo in dramatiko. Kjer je organist len ali nezmožen, dostikrat manjka gori omenjenega kulturnega dela, in posledica tega je: podivjanost mladine. Širjenje kulture s petjem in dramatiko je — posebno na deželi — silne važnosti. Otrok odraste šoli in je prepuščen sam sebi; jasno je, da mu je treba vodstva. In tu vprav organist poleg duhovnika lahko zelo mnogo stori. V marsikaterem oziru morda organist lahko še več kakor duhovnik, ker organist pride še več v stik s preprostimi ljudmi in ga ne smatrajo kot nekaj višjega, kakor duhovnika. Duhovnikom: župnikom in kaplanom, pa je organist lahko v največjo pomoč in opora pri ljudsko-izobraževalnem delu.

Če pa si organistovsko službo in delo ogledamo od druge strani, opazimo, da se je organist — odkar se je njegov poklic oddelil od skupne službe učitelja — skoraj pohlapčil; to pa, ker je organistom manjkalo zavednosti in mnogim, žal, tudi izobrazba.

Ako hočemo res biti kulturni narod, je nujno potrebno, da se enkrat tudi vprašanje organistov fasionira. Treba je najprej napraviti tozadeven statut sporazumno z državno in cerkveno oblastjo ter tam najprej organistom določiti in zagotoviti stalnost ter gotovo mesečno plačo, kakor jo imajo drugi, n. pr. učitelji. Ker se dogaja, da nekateri učitelji nasprotujejo organistu pri njegovem

kulturnem delu, bi bilo nujno potrebno, da bi se vsi organisti spravili v skupine učiteljev nižje kategorije, ali predmetnih učiteljev za petje in kmetijstvo ali sadjarstvo itd., kar bi bilo veliko bolj potrebno, kot pa dajati podpore športnim društvom. Seveda bi morali potem organisti biti res samo izbrani in bi se naj njihova izobrazba še poostriala ter se zato odločila samo ena orglarska šola v vsej državi, ki pa bi naj bila šola, katera bi dala organistom uradniški značaj.

Udeleženci občnega zbora so te misli odobraval. Bila je lepa navdušenost in vidi se, da so se tudi organisti začeli po skoraj stoletnem spanju gibati in misliti na svoj položaj. Sklepalo in predlagalo se je še to in ono, kako izboljšati žalostno stanje organistov; nekateri so predlagali, da bi se naj organisti nastavili po zakonu kot občinski tajniki in da naj bi se za to pri vrhovni oblasti izposloval tozadevni zakon, drugi so pa predlagali, da bi se naj organisti nastavili na enak način kot učitelji petja na osnovnih šolah. (Zvedel sem, da takšen zakon že obstoja, ki pravi, da lahko kr. šolski odbori nastavljajo honorarne predmete učitelje in to sporazumno s šolskim vodstvom. Ker pa skoraj povsod na deželi učitelji organiste postrani gledajo, je malo upanja, da bi se na ta način dalo kaj napraviti in bo brez državne oblasti težko izpeljivo.

Nadalje se je tudi ugotovilo, da smo slovenski organisti, ki nas ni niti 500, deljeni v dve društvi, ki vlečeta vsako na svojo stran.¹ Uvideli smo, da je, preden se sploh začne kaj delati, potrebno stopiti v stik z ljubljanskim društvom organistov in tako ustvariti nekako Zvezo slovenskih organistov (katera je pa bila že nekoč ustanovljena, a je takoj po ustanovitvi zaspala),² ki bi naj predstavljala vse slovenske organiste.

Razpravljalo se je tudi glede nastavljanja in plačevanja organistov. Ugotovilo se je, da imajo organisti štolnino zelo različno plačano. Treba je zato pri kn. škof. ordinariatu izposlovati nekako ureditev tega, tako da bo vsak organist prejemal zaslužen plačilo in ne samo napitnino. Glede nastavljanja organistov je potrebno, da se izda od vrhovne cerkvene oblasti nekak pravilnik, ki bo sestavljen sporazumno z društvom odnosno zvezo organistov. Na vsak način se mora odpraviti, da bi se nastavljali organisti samouki, ker oni samo kvarijo organistovski poklic. Do sedaj, žal, pri glasbi še nimamo zaščite, kot je to pri drugih strokah. Sklenilo se je tudi, da bi naj šla deputacija v tej zadevi k škofu in banu, kar je bilo sprejeto z velikim odobravanjem.

Ko sem bil na občnem zboru ljubljanskih organistov, sem z veseljem opazil, da se tudi oni z vsemi močmi borijo za svoje pravice. Napravili so že vlogo na ministrstvo, v kateri prosijo in zahtevajo, naj bi se stanje organistov izboljšalo. Zahtevajo v resoluciji, da naj se dovoli na direktne davke še 3% doklada, iz česar bi se naj potem plačevali organisti. (Moja opazka k temu bi bila samo ta, da bo 3% premalo, ker gotovo je, da bodo potem vse druge prostovoljne dosedanje dajatve odpadle).

Še marsikaj bi mogli o tem razpravljati. Na vsak način je zadnji čas, da se zganemo in da začnemo delati za svoj obstoj, ker sicer bomo polagoma kar izginili s površja.

Štajerski organisti se gotovo vse premalo zanimajo za svojo organizacijo. Niti člani ne plačujejo redno članarine. Tovariši, zavedajte se, da bo društvo le takrat kaj doseglo za izboljšanje našega stanja, če bomo vsi delali in se brigali zanj, ker društvo ni samo odbor, ampak smo vsi skupaj. Dobili boste v kratkem okrožnice, katerim bodo priložene položnice. Pristopite vsi k društvu ter plačujte članarino, ker le tako je društvu omogočeno delovanje. Kmalu

¹ Mi organisti v ljubljanski škofiji ne vlečemo nič na svojo stran, pač pa bi se to lahko reklo o Vas Štajercih, ki ste do sedaj pokazali tako malo smisla za skupno delo. — Urednik.

² Zveza obstoji; treba le, da tudi deluje. To pa je mogoče samo z obojestranskim sodelovanjem. — Urednik.

mora priti čas, ko bomo lahko rekli, da ni v Sloveniji nobenega organista, ki bi ne bil zaveden član svojega stanovskega društva. Kdor pa ni ali noče biti član svojega društva, ni organist in je bolje, da službo rajši pusti, ker tisti, ki se ne zaveda svoje organizacije, nikdar ne bo žel uspehov svojega stanu.

Na noge torej organisti! Zavedajte se, da smo si svojega žalostnega stanja tudi sami krivi. Začnimo novo življenje, ker le tako bomo dosegli, kar nam je danes še največja želja. Ko bomo imeli stanovsko vprašanje urejeno, bomo še z večjim veseljem delali na polju narodne kulture.

Na občnem zboru je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Karel Virant, Braslovče; podpredsednik Al. Križnik, Sv. Križ pri Kostanjevici; tajnik Avgust Ulaga, Sv. Jurij ob Taboru; blagajnik Franc Jarh, Petrovče. Odborniki: Petek, Moškon, Rojnik in Gregl. Poleg teh je v vsaki dekaniji po en dekanjski odbornik. Karel Bervar je častni predsednik.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. 25. aprila je Pevski zbor društva »Tabor« priredil koncert istrskih pesmi, ki jih je bodisi za zbor à capella ali s spremljevanjem orkestra, bodisi za samospeve in dvospeve zložil istrski rojak prof. Saša Šantel. Na koncertu so izvajali tudi njegovo istrsko suito. Koncert je vodil g. Fr. Venturini. Izvajanje je nudilo mnogo plemenitega užitka in odkrilo v veliki meri lepoto istrske pesmi. — 17. aprila se je vršila zelo uspela 1. javna produkcija gojencev šole Glasbene Matice. Šolski orkester je pod vodstvom prof. K. Jeraja izvajal Ole Bullovo La Melancolie, Jerajevo Tožbo za umrlim kraljem in apoteozo in Stamičevo simfonijo v D-duru, mladinski zbor pa je pod vodstvom profesorja Viktorja Šonca zapel več mladinskih pesmi naših skladateljev: E. Adamiča, Jenka, Kogoja, Premrla in Sattnerja. — 8. maja se je vršil jubilejni koncert Zorka Prelovca. Priredilo ga je Pevsko društvo »Ljubljanski zvon« in počastilo 25 letno delo svojega dosedanega marljivega pevovodja ter zaslužnega slovenskega skladatelja in urednika »Zborov«. Na koncertu so bile izvajane izključno Prelovčeve skladbe, zložene po večini bolj v lahkem, ljudsko preprostem, a občutenem slogu. Koncert je vodil g. Prelovec sam in dal za sklep svojo daljšo, dasi v zasnutku že v mladih letih narejeno skladbo »Lepo Vidoc«. G. Prelovcu ob njegovem 25 letnem jubileju tudi »Cerkveni Glasbenik« prav iskreno čestita. — Komorni koncert »Brandl-tria« je 4. maja izvajal Škerjančev trio v f-molu, Sukov op. 2 v e-molu in Regerjev op. 102 v e-molu. — Med večjimi koncerti je treba podčrtati koncert Jugoslov. Akad. moškega zbora, Mladost — Balkan — iz Zagreba. Pod vodstvom svojega zborovodja, znanega skladatelja in dirigenta Nar. gledališča v Zagrebu, Gotovca, je glasovno krepko in sigurno zastavljeni zbor izvajal moške zbere zagrebških skladateljev: Odaka, Dobroniča, Širole, Parača, Jozefovića, Tajčevića, Matza, Lhotka, Grgoševića in Gotovca. Skladbe so bile zanimive in svojevrstne, zlasti ker vsebujejo mnogo izrazito hrvatskega oziroma vzhodnjaškega. Pri Gotovčevi »Koledi« je sodeloval mal komorni orkester. — Lepo se je posrečil večer konservatoristov, ki je v glasbenem sporedu podal Stravinskega komorno suito, Mozartov divertimento in dva stavka iz godalnega kvarteta konservatorista Uroša Prevorška, ki je skladbe tudi spretno dirigiral. — Drž. konservatorij je priredil v juniju celo vrsto skrbno pripravljenih javnih produkcij, med temi tudi tri jubilejne produkcije svojih sedanjih in deloma bivših gojencev. — Javno dobro uspelo produkcijo svojih gojencev je priredila tudi Slogina glasbena šola.

II. Koncerti drugod. Ljubljanski zvon je na belo nedeljo koncertiral v Novem mestu. — Pevski zbor drž. meščanske šole v Ptujju je priredil 2. maja vokalni koncert. — V Celju se je vršil 7. maja komorni koncert Gl. Matice. Godalni kvartet, ki ga tvorijo gg. Zalokar (1. gosli), Žumer (2.

gosli), Sancin (viola) in Ferdič (čelo), je izvajal kvartete Haydna, Dvořaka, Griega in Borodina. — Pevsko društvo »Mirna« je koncertiralo v Zagrebu, kjer je želo presenetljive uspehe. Svoj četrti koncert je priredilo na Vnebohod na Žalostni gori pri Mokronogu. — Na Vnebohod je nastopilo v Čemšeniku 6 cerkvenih pevskih zborov: iz Čemšenika, Št. Gotarda, Izlak, Kolovrata, Peč, Sveže gore in pevsko društvo Loški glas. — Bratje Živko iz Maribora so priredili koncert v Ljutomeru. — Pevsko društvo v Zagorju ob Savi je priredilo pevski koncert 7. junija. Nastopil je mešani, moški, ženski in mladinski zbor. Izvajanih je bilo 18 pesmi. Koncert je vodil organist Alojzij Rozman. — En koncert z mladinskim in enega z mešanim zborom je priredil g. Josip Štrbenc v Črnomlju. Prvi koncert so ponovili v Podzemlju. — O Slomškovih praznikih je Slov. pevsko društvo »Maribore« v Mariboru izvajalo dvakrat P. H. Sattnerjev oratorij Vnebovzetje B. D. M. Vodil je stolni kapelnik Jan Gašparič. St. Premrl.

Dopisi.

Krško. Župnijski zbor napreduje v splošnem precej dobro. Pozna pa še malo razlike glede dinamike (crescendo — decrescendo). Prostor na koru je zelo tesen, orgle stare, še dovolj dobre, Naraksovo delo, enomanualne, a močno razglašene s skrajšanim pedalom, brez vsakih zvez, en zbiralnik za tutti in en za p; dva jezičnika, harmonija za manual, hudo razglašena, fagot za pedal — grozen, pokojni Franc Pirč bi najbrže rekel: krave. Igra je zelo otežkočena, ker je le troje osemčeveljskih registrov, a še ti so deloma mutasti. Dasi je igra na pedal težka, je vendar tudi težko poslušati ležeči pedal s povsem neskladnimi akordi v manualu.

Pojejo se tudi latinske maše z vlogami, opušča pa se introit, ali pa poje tako počasi, da odbija; treba je vselej temeljite priprave, pa bo šlo. Responzoriji se pojo še vedno po oficijalnem koralu, mesto po tradicionalnem.

Pete litanije; petje duhovnika naj se spremlja tako, da je melodija v mali oktavi; da bo razločnejše, naj se pritegne še kak štiričeveljski spremen. Pri procesijah naj zbor poje pravilno po obredniku, čeprav duhovnik poje po svoje; le tako se bo zboljšalo.

Kapucinski zbor dobro napreduje, ženski glasovi so dokaj boljši od moških; tempo je precej počasen, malo več živahnosti bi bilo želeli, in še nekoliko več dinamičnega razlikovanja.

Orgle so dvomanualne, popolne, Brandlove iz leta 1903; pozimi navadno hudo razglašene, potem se zboljšajo; za moj okus nekoliko preveč hrupne; tudi pri rajhenburških se občutijo iste hibe; pleno pri teh je pa tak, da ga je nekdo označil kot »divji«.

Grajo pa zasluži — na obeh korih — razvada, da se o praznikih oziroma po šmarnicah proizvaja koncert gosli z orglami. To je liturgično nedopustno.

V Krškem imata oba zbora slovenski prevod L. B. Müllerjeve pesmi »O Deus ego amo Tec«. Toda sredi te skladbe je tako izpremenjena, da je naravnost žalitev komponista te krasne himne. Krivda ne zadene organistov v Krškem, pač pa nekega drugega, ki je mogoče po spominu sestavil orgelski in pevski part, toda v tej obliki je tako slab, da se ne sme proizvajati, ker se dela huda krivica avtorju, uglednemu češkemu glasbeniku. Partitura z latinskim tekstom je izšla v Cerkvenem Glasbeniku za leto 1916.

Milan Kalan.

Videm ob Savi. Binkoštni ponedeljek, 1. 6. 1936. Bervarjeva blagoslovna v B-duru. Missa cantata. Na koru se poje P. Hugolina slovenska maša, sicer prav lepa — toda liturgično je to nedopustno. Za darovanje: Petra Jereba »Mirno nam plove« (Marijina) dokaj dobro peta. — Prefacija je bila spremljana od orgel — precej nespretno, zlasti še, ker je med petjem celebranta in orglami $\frac{1}{4}$ tonska disonanca (kar se je prav slabo slišalo); poleg tega je pa spremljanje prefacije strogo prepovedano. Po povzdigo- vanju: Srce Kraljevo. Responzoriji se pojo po medicijskem, mesto po tradicionalnem

koralu. Po obhajilu: Faistova: »O zdrava, rajska Deva!« Drugi blagoslov kakor v začetku. — Zbor ni mnogoštevilen; sopran krepak, siguren, v višini nekoliko rezek, alt manj siguren, intonacija splošno dobra — čista, pogreša se pa diferenciranje v dinamiki — p, pp, mf, ff, dasi organist z orglami take razlike nakazuje, zbor pa tega najbrže še ni vajen. Orgle stare, nekoliko razglašene, sicer pa še dovolj dobre. O koralnem introitu in vlogah ni bilo seveda spričo slovenskega petja nič slišati. Milan Kalan.

Štanga. V Štangi gotovo nismo v cerkvenoglasbenem oziru med zadnjimi. Organista imamo izprašanega. Naše orgle so prav dobre, stare 36 let, in imajo 15 registrov, 2 manuala, popoln pedal in vse v novejših orglah običajne zbiralnike in zveze, dasi niso pnevmatičnega, ampak mehničnega sistema na stožce. Tudi cerkveni pevci so prav dobri.

Agilni smo pa v Štangi v glasbenem oziru morda še malo preveč. V zadnjih 6 mesecih smo napravili vse tole: Na sv. dan smo imeli pevsko-tamburaški koncert 12 božičnih pesmi. Pri vsaki pesmi je tamburaški zbor zaigral predigro, dvoglasno petje mešanega zbora primerno spremljal, med posameznimi kiticami zaigral medigro in po zadnji kitici poigro. Vse je šlo popolnoma gladko, dasi je bil tamburaški zbor, ki ki je to zmoget, ustanovljen šele en mesec pred tem koncertom. Udeležba je bila velika, ravno tako zadovoljnost vseh poslušalcev. — 19. januarja smo napravili pevsko-tamburaški koncert na sosednjem Prežganjem. Izvajali smo istih 12 božičnih pesmi in 12 svetnih pesmi s spremljevanjem tamburic, tamburaški zbor je pa tudi sam zaigral nekaj lepih skladb. Udeležba je bila spet velika in mnenje občinstva, da je bil koncert prekratek, dasi je trajal dve uri. — 23. februarja smo doma napravili pevsko-tamburaški koncert. Spored je bil zelo obširen, preračunjen na tri ure izvajanja. Vstopnice so bile vse razprodane. Potem ko smo že dve uri peli in svirali in se je nam samim zdelo, da je že dovolj, smo povedali občinstvu, da sicer lahko pojemo in sviramo še eno uro, če pa se je že naveličalo, naj le gre domov in nam prihrani izvajanje tretjega dela sporeda. Po desetminutnem odmoru pa prav nihče ni odšel in tako smo pri polni udeležbi izvajali tudi še tretji del sporeda. — Nadaljnji naš glasbeni nastop je bil pa 25. marca o priliki materinske proslave. Bilo je na tej priložnosti nekaj deklamacij in tudi igrice »Zlata mamica«, drugače pa samo glasba: petje in tamburanje. Šolski otroci so res lepo odpeli s spremljevanjem tamburic dvanajst za materinsko proslavo primernih pesmi. Mešani pevski zbor pa je zapel štiriglasno s spremljevanjem tamburic šest naših najboljših Marijinih pesmi. Kako je mogoče naše najboljše (ne morda ljudske, ampak umetne) Marijine pesmi lepo peti štiriglasno s spremljevanjem tamburic, to seveda vemo zaenkrat samo tukaj v Štangi. Kje drugje tega gotovo še niste poizkusili. — Na cvetno nedeljo in na veliki petek smo pri službi božji ves pasijon peli. Množica (»turba«) je pela domač »pridelek« in se je prav mogočno glasila s kora. Na veliki petek je ves cerkveni zbor pri razkrivanju križa odpeval »Venite adoremus«. Ves cerkveni zbor je pel »Improperia« in »Crux fidelis« (oboje domač »pridelek«), tako da ni bilo prav nič tistega nepotrebnega dolgočasje in tihote, ki je na veliki petek v navadi po naših cerkvah. Ves čas, dokler so trajali cerkveni obredi, je pel ali župnik pred oltarjem ali pa pevci na koru. Na veliko nedeljo zjutraj pred »vstajenjem« je pel ves cerkveni pevski zbor s spremljevanjem orgel velikonočne jutranjice lepo se menjavajoč z župnikom pri oltarju. Tozadevne harmonizacije je seveda bilo treba kar doma napraviti, ker jih v naši cerkvenoglasbeni literaturi doslej še ni. — Na belo nedeljo smo priredili pevsko-tamburaški koncert velikonočnih pesmi. Izvajali smo osem velikonočnih pesmi, štiriglasni mešani zbor s spremljevanjem tamburic. Pred vsako pesmijo je tamburaški zbor zaigral predigro, petje mešanega zbora lepo spremljal in med posameznimi kiticami igral primerne medigre. — Na dan sv. Marka in prošnji teden je pri procesijah ves cerkveni zbor pel štiriglasno litanije vseh svetnikov po koralni melodiji. Harmonizirati jo je seveda bilo treba kar doma, ker tudi te harmonizacije v naši cerkvenoglasbeni literaturi še ni. (G. urednik! Prosim Vas, izdajte kaj kmalu koralne litanije vseh svetnikov za štiriglasen mešani zbor, da jih bodo naši zbori že

prihodnje leto lahko peli pri prošnjih procesijah. Kaj vse se je doslej lahko slišalo tu ali tam kot harmonizirane koralne litanije vseh svetnikov, kjer so sploh bili toliko ambiciozni, da so jih hoteli peti štiriglasno! — V maju je vsako soboto pri šmarnični sv. maši pel vse pesmi triglasen ženski zbor »a capella«, vsako soboto druge. Za maj smo tudi naštudirali lepe Pogačnikove litanije M. B. in semeniške litanije M. B., ki jih je ob nedeljah in praznikih popoldne lepo predpeval pred oltarjem štiriglasen moški zbor.

Latinskih maš pojemo precej in tudi eno slovensko, pa tudi en »Requiem« zna ves cerkveni zbor. Pri tihih mašah včasih ves cerkveni zbor recitira kratke mašne molitve z lepim spremljevanjem orgel. Ob večjih praznikih poje ves cerkveni zbor pred sv. obhajilom med sv. mašo »Spovem se« po znani koralni melodiji. Ob večjih praznikih popoldne pa imamo pred litanijami pete večernice dotičnega praznika, ki jih poje cerkveni zbor s spremljevanjem orgel.

Končno omenim še to, da včasih najdem v kakem članku »Cerkvenega Glasbenika« tudi kako tako glasbeno mnenje, s katerim se ne strinjam. O tem pa morda drugič, kakor tudi o ljudskem cerkvenem petju v Štangi, ki ga v tem dopisu nič ne omenjam.¹

Fr. Blažič, župnik.

Kamnik. (Cerkveni koncert.) Prvo slovensko pevsko društvo »Lira« je uprizorilo v samostanski cerkvi v prid obnove tega božjega hrama dobrodelni koncert, ki je po izbiri skladb in izvajanju prav dobro uspel. Ako pregledamo spored, so to večinoma nove, tukajšnjemu ljudstvu še neznane in za pevce dosti težke skladbe, ki jih je Lira v kratkem času z vso njej lastno marljivostjo naštudirala in poslušalcem v polno zadovoljstvo interpretirala. To smo pri Liri sploh navajeni, ako pa so se vpletle v izvajanje malenkostne hibe, gredo na račun kratkega časa in na težkoče, ki se čisto postavijo pevskim zborom pri prvem izvajanju novega programa.

»Lira« polaga glavno skrb v globoko čustveno predavanje svojega programa in skuša seči poslušalcu na dno srca. Ta lepa poteza primanjkuje večini naših pevskih zborov, ki premalo uvažujejo pomembnost teksta, čisto izgovorjavo besed, naglasi, lepo izvedbo prehoda iz crescenda v decrescendo, iz acceleranda v ritardando in obratno in drugih malenkosti, ki jih skladatelj ne more do pičice označiti in jih mora prepuštili okusu pevovodje. To so skrivnosti, ki dajo pesmi dušo in življenje in jo bližajo srcu, da doseže svoj poln učinek. Brez te začimbe je pesem slabotno dete in ne odgovarja zamisli, kakor jo želi pesnik in skladatelj predočiti. Obisk koncerta je bil nad pričakovanje zadovoljiv in je na ta način poklonila »Lira« cerkvi bržkone precejšnji dar.

Na novo uglašeni orglah nam je samostanski organist, g. Kanizij Fricelj, podal 1. točko Cesar Franka Sortie v izvrstni izvedbi, mešani zbor pa je zapel Železnikovo: »Naši materi« in Šantlovo: »Jaganče Božij«, v katerih se je posebno odlikoval lepi sopran gđ. Justine Tonijeve, a tudi alti in moški glasovi niso zaostajali. Isto velja ravno tako za 5. točko, Premrlovo globoko občuteno: »Mati dobrega sveta«, in 6. Sattnerjevo: »Svetonočno zvonjenje«, ki jih je ženski zbor z najfinejšimi niansami mojstrsko izvedel. Tudi 11. točka, Jobstovo: »Vnebovzetje Marijino«, in 12. Ipvčeva: »Himna«, prva težka in druga čisto svojevrstna skladba ste šli točno skoraj brez hibe, in da ni že malo utrujenosti in nervoznosti, v polno zadovoljstvo. Sploh stoji Lirin mešani zbor na vrhuncu glasbene izobrazbe in ga je veselje poslušati, posebno kadar ob drugih prilikah dovršeno zapoje: Nazaj v planinski raj.

7., 8. in 9. točko: Nedvedovo »Slavo«, Gr. Riharjevo »Ko v jasnem pasu« in dr. Dolinarjevo »Zaupno, glej, prihajamo«, je podal moški zbor, kakor smo pri Liri navajeni, razumevno in precizno.

V 4. in 10. točki: Mozartovem »Andante« in Beethovnovi »Romanci«, je položil

¹ V Štangi se res postavite. Čast Vam, g. župnik, ki se za lepo cerkveno in svetno petje tako vneto trudite, čast pa tudi Vašim faranom, ki pri petju v cerkvi in pri Vaših koncertih sodelujejo. Poročajte nam še! Urednik.

g. M. Rus svoje mehko sree v svoje strune. Gosli so instrument duše in srca; v nje vložil igralec lahko vsa svoja čustva, vso svojo tugo in radost. Z nobenim godalom se ne da tak učinek doseči kakor ravno na goslih, in da bi se bil umetnik povzpел v danih momentih iz sladkega čebljanja s krepkejšimi potezami nad spremljanje orgel, bi bilo njegovo izvajanje naravnost mojstrsko.

Torej smemo biti z dobro uspelim koncertom Lire v polni meri zadovoljni.

Daj Bogu, kar je božjega, in kulturi, kar je kulturnega! Časi se čudovito vrtijo. Sicer je Lira že od nekdanj skazovala cerkvi čast s tem, da je pri pogrebih zapela umrlim članom in podpornikom ganljivo slovo, da je vsako leto ob Vsih svetih zapela na Žalah mrtvim meščanom v spomin svoje mile žalostinke, a zadnji čas je napravila plemenit korak na polje splošne kulture. Poleg temeljitega vežbanja svojih pevcev v posvetnem petju izbranih pesmi vseh treh bratov, se njen izborni pevovodja, g. Ciril Vremšak, s svojimi sotrudniki zvenečega kova v družbi s cerkvenim pevskim zborom in njegovim isto tako spretnim organistom, g. Lobodo, ter neprekosljivimi šutenskimi orglami vrlo udejstvuje v cerkveni glasbi. Prvo zблиžanje se je vršilo v čitalniškem koncertnem orkestru in pravo nepristransko razumevanje skupnega umetniškega ideala jih je združilo v tako dovršeno izvajanje, da nas je kar prešinjala radost, ko smo o binkoštih v šutenski cerkvi poslušali pri veliki maši pristno umetnost teh nadarjenih in idealnih umetnikov. Tako je prav in tako naprej!

Cerkvena glasba je brez dvoma bogat vir najlepše kulture in je v zvezi z lepim in plemenitim posvetnim petjem najmočnejši činitelj prave srčne izobrazbe, katere sedanjemu rodu tako silno primanjkuje.

Zato proč z brezplodnim, razkrajajočim in poniževalnim strankarstvom — prava skupna srčna kultura pa na plan! — in mir božji bo zavladal nad Slovenijo, nam vsem sveto.

Včerajšnji dovršeni koncert v čast božjo in v prid samostanske cerkve bo ostal poslušalcem trajno v lepem spominu in Liri donaša odkrito spoštovanje vseh prosvetljenih slojev kamniškega prebivalstva in okolice.

L. Horvat.

Z juga. Leto dni bo že, odkar sem poslal nekaj vrstic. Mnogim ni bilo prav. Pa jih prosim, naj ne zamerijo. »Vituperare quod vituperandum, laudare quod laudandum est«, to načelo se mi zdi pravično.

Naša katedrala ima letos novega kapelnika, nadebudnega g. novomašnika J. Spaniča. Zelo je spreten na orglah. Vsi tudi upamo in pričakujemo, da bo v doglednem času poživil in reorganiziral petje v naši slavni katedrali.

V Šibeniku je več pevskih zborov. Omejim naj se le na petje v katedrali. — Ob nedeljah in manjših praznikih nastopajo pri slovesni maši bogoslovci. Zbor šteje do 26 pevcev. Med glasovi se je pokazala lepa proporcija. Letošnji program »Zbora bogoslovcev« ni obširen. Prešli smo »na debelo« Mütterjevo mašo za moški zbor, malo globlje smo zajeli Bosiljčevo za troglasni zbor, vmes nekaj priložnostnih in »muka po sv. Ivanu« od dr. Kimovca. Upanje je, da se bo zbor v bodoče lahko dvignil do primerne višine. Doslej je bilo petje večkrat nepripravljeno. »Naglica«, pravi pregovor, »ni nikjer dobra«, najmanj pa pri petju.

Dovoljujem si na tem mestu obuditi nekaj starih misli, ki se iz kakršnegakoli vzroka tako rade zgube v pozabnost, vsaj v praksi, in ki jih bo treba oživiti zlasti ponekod.

Neuspehe imajo na vesti pogosto voditelji petja. Pevci začetniki potrebujejo mnogo časa za vaje in posebne vzgoje. Neznanje in nerazumevanje pesem pevcu polagoma pristudi. Voditelji zborov in tisti, ki lahko k temu kaj pripomorejo, morajo vedeti, da petje — zlasti cerkveno petje — ni nekaj postranskega, nekaj ad libitum. Predpogoj uspehov pri cerkvenem pevskem zboru pa je globoko duhovno življenje. Dober cerkveni pevec je le tisti, ki poleg tehnične izvežbanosti poseduje tudi intelektualne in moralne vrednote. Zato pevec, ki ga vodi na cerkveni kor častihlepje — ponekod se je ta napaka grdo razpasla — ne spada na kor. Res je zelo velika čast biti med izbranimi pri

službi božji, toda časti nujno sledi dolžnost. Pevec mora hvaliti Boga s pesmijo, mora poveličevati službo božjo in buditi in dvigati pobožna čustva v vernikih. Kako pa naj da, česar sam nima? — Le na duhovno podlago se grade veliki uspehi.

Ob večjih praznikih leta nastopa v naši katedrali »Cecilijanski zbor«. Prav za prav je to edini katedralni zbor. Letos so naštudirali Griesbacherjevo mašo za mešani zbor »Stella maris«. Izvajali so jo šestkrat. Zlasti od početka smo bili prijetno presenečeni. Vsa čast zlasti vnelemu, zelo nadarjenemu in visoko naobraženemu dirigentu g. prof. Stipičeviću. — Na božič pri »Offertoriju« so zapeli tudi Lederjevo pastoralno: »Quem vidistis pastores«. Stvar je interesantna. Ob priliki jo pošljem na ogled. Na »Papin dan« pa so med mašo izvajali Rosattijevo »Papino himno«. Živahna koračnica; po mojem prav dober komad za akademije, ni pa za cerkev. Izvajanje je bilo na sorazmerni višini. Med velikim tednom je zbor izvedel v katedrali še »Miserere« od Casimirja in »Christus factus est oboediens«.

»Muku po sv. Mateju« od Encroisa je na evetno nedeljo tudi letos izvedlo ne-cerkveno pevsko društvo M. F. D. »Kolo«. Izvajanje je bilo polno elana, življenja in dinamike. Dirigiral je g. prof. Stipičević.

Dne 29. marca t. l. smo imeli tudi v Šibeniku idealno predavanje o sveti cerkveni glasbi. Predavanja se je udeležil sam prevzvišeni škof dr. Jeronim Mileta, mnogo duhovnikov, bogoslovcev in ljubiteljev cerkvene glasbe.

V jedrnatem, versko in psihološko utemeljenem izvajanju je predavatelj gosp. Vjekoslav Visošević, predsednik »Zemaljskog saveza za katoličko crkvenu glasbu«, podal najprej v nekaj potezah zgodovino cerkvene glasbe. Nato je pregledno označil ideologijo in smernice »Zemaljskog saveza« za katoliško cerkveno glasbo v teoriji in praksi. Omenil je položaj organizacije v Sloveniji, ki je na zelo visoki stopnji in za katero imata velike zasluge gg. dr. Kimovec in Stanko Premrl. Pohvalil je ljudsko petje, ki se tako hvaležno prakticira zadnji čas pri raznih verskih manifestacijah. (Evharistični kongres v Ljubljani.) Laskavo se je g. predavatelj izrazil tudi o Šibeniku, kot mestu, kjer je cerkvena glasba sorazmerno na visoki stopnji.

Že lani sem tudi jaz omenil, kako dviga skupna pesem pobožnega ljudstva, ko se zgrne v prostorno katedralo. Psalm »Smiluj mi se, Bože«, razne molitve, ki jih ljudstvo poje skupno z duhovniki po postnih pridigah itd., to je zares nekaj svetega, striktno liturgičnega. Celotna razna oficije v narodnem jeziku poje ljudstvo skupno z duhovniki, kar je tako v duhu Cerkve, in prelepa posebnost, ki se čuje le v Dalmaciji. — Tu poje vsak in brez sramu. Očka, z belo glavo, ki je komaj prilezel v cerkev, prav tako kot kratkohladni nagajivček, ki se vso pridigo vrti kot na peresih in komaj čaka, da bo pomagal peti.

Ob sklepu predavanja je g. Visošević otvoril debato. Tudi prevz. škof dr. Mileta je podal nekaj praktičnih misli.

Resolucija vsega je bila v glavnem sledeča:

1. Predvsem naj se spoštuje in neguje ljudsko petje.
2. Cerkveni pevski zbori naj le ob večjih praznikih povzdignejo slovesnost službe božje.
3. Cerkveni pevci ne smejo biti obenem člani svetnih pevskih zborov.

Ta točka se zdi za enkrat še neizvedljiva, zlasti za kraje, kjer so prav cerkveni pevci »fac totum«. Je pa silne važnosti. Ne moremo namreč služiti Bogu in mamonu.

»Ko beremo v »Novem listu« — je pojasnil g. predavatelj — »da kapelnik »prvostolnoga kaptola« sodeluje pri koncertu v Sinagogi, lahko razumemo, zakaj zagrebška katedrala še nima svojega stalnega zbora.«

Podobnih primerov bi lahko navedel več. G. predsednik Visošević je predaval o isti temi še v drugih krajih Dalmacije. Naj bi njegove besede ne bilo seme, vrženo na kamen.

Ob priliki še kaj.

Ivan Zupanc, bogoslovec.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Breda Šček: V tebi, Kristus. 11 evharističnih pesmi za mešani in moški zbor. Loče 1996. Cena din 9.50. Ko pregledujemo zbirko, vidimo, da se skladateljica v svojih skladbah vedno bolj nagiblje k preprostosti. To zbirki gotovo ni v škodo, saj se da tudi s preprostimi sredstvi, kdor to seveda zna, marsikaj tehtnega povedati. Zbirka je preprosta predvsem po melodični in harmonični strani. Ne velja pa to za ritmični moment. V tem oziru je zlasti prva številka zelo pomanjkljiva: v desetih taktih na štirih mestih menja takt (v zadnji vrsti na prvi strani bi še bilo treba za prvim taktom pripisati izpuščeno znamenje za tričetrtinski takt)). Kljub toliki iskanosti ali ravno zaradi tega je pesem nejasna, vse visi nekam v zraku. Morda je tudi drugače sicer lepo, a neritmično besedilo temu krivo (besedilo za pesmi je zložila m. Elizabeta). Druge skladbe so boljše, tako na pr. št. 2, 3, 7, 11. Med napakami najbolj moti ona na 13. strani: tenor mora imeti takoj drugo noto »ges« ne »as«.

M. Tome.

Av gust Cerer: 5 Marijinih pesmi za soli, mešan zbor in orgle. Samozaložba. Na kratko bi te pesmi takole označil: pesmi so vse brez izjeme, kot pravimo, efektne. V doseg tega cilja porabi skladatelj vsa razpoložljiva sredstva. To so zlasti: pogosta raba solo-glasov in duetov v razni sestavi s spremljevanjem zbora, deloma samo orgel; hitro menjavanje moškega in mešanega zbora kot tudi solističnih mest; večglasni zbori (št. 1: šesteroglasen zbor); do skrajne možnosti podvojeni glasovi (sklepni akordi prve številke so osmeroglasni, pri drugi in tretji številki, če prištejemo še oba solista, celo deveteroglasni); vrtoglave višine, v katere žene skladatelj ne samo solističnih višjih glasov, ampak tudi zborovske (visoki »a« ali celo »be« kar tako mimogrede prinese); tudi orgelska spremljava je v tem slogu pisana. Skratka: skladatelju gre pri skladbah za zunanji blesk, zato zborom, ki zmorejo tolik aparat, uspeh ne odide. Glasbenik, ki se ne da premotiti po zunanjem lišpu, gleda seveda drugače na zbirko. Predvsem so sporna prej omenjena sredstva, ki merijo na zunanji efekt. Harmonično so skladbe skoraj po vrsti revne, dočim skladatelj melodije kar siplje; le žal, da so več ali manj svetno, rekel bi: klavirsko občutene. Stopnjevanje v št. 1 je od sile učinkovito, a ne vem, kaj bi z njim v vokalni in to celo v cerkveni glasbi. Morda bo na obe strani še najbolj zadovoljila št. 4 (Marija nam pokaži raj). Na vsak način pa je treba priznati skladatelju, da dela z neverjetno energijo in zaletom, da mu skladbe lahkotno tečejo in imajo končno tudi lepo zaokroženo obliko.

M. Tome.

Vinko Vodopivec: 4 himni za obhod na praznik presv. Rešnjega Telesa. Cena 3 din. Himni so sicer zelo enostavni, a v slovesnem slogu pisani. Na nekaterih mestih nekoliko zastajajo, sicer pa živahno tečejo. Za spremembo jih zborom priporočamo.

M. Tome.

Vinko Vodopivec: Kristusu Kralju! 16 obhajilnih pesmi za mešani zbor. Izdal in opalografiral Roman Pahor, Dravljje pri Ljubljani. Cena 20 din. Zbirka je izšla že v drugi, izboljšani izdaji. Nekateri pesmi so pa sploh nove. Vse prijetno tečejo; zdi se, kot bi skladatelj ljubeznivo kramljajal s poslušavci. Zato tudi naletimo sem in tja na melodije, ki se nam zdijo skoraj preveč domače, na pr. takoj v prvi pesmi pri besedah »Pridi, ljubi Jezus«. Sicer pa skuša skladatelj vseskozi ohraniti plemenit izraz. V zbirko so se vrinile nekatere napake. Omenim samo tiste, ki najbolj motijo: na strani 5 ima sopran v zadnji vrsti pri besedi »hostija« naslednje note: e—be—be—as. Na str. 6 je v altovski spremljavi v prvi vrsti na besedico »le« nota »be« ne »e«. Na str. 10: sopran ima v tretji vrsti na besedo »sije« noti h—a (kot v prejšnji vrsti na besedo »zmaga«). Pri št. 15 mora pravilno stati allabreve takt. Zbirko priporočamo! — M. Tome.

Dr. Fr. Kimovec: Tebe, Boga, hvalimo. Cena 4 din. Skladba ima v glavnem trodelno obliko: razmeroma precej dolg prvi in zelo kratek zadnji del, oba figuralno pisana, oklepata srednji stavek, ki je v nasprotju z njima pretežno recitativnega značaja. Morda bi si v srednjem delu želeli na nekaterih mestih še kak krajši figuralni od-

lomek, vsebinsko soroden prvemu in zadnjemu delu. To bi pa seveda skladbo, ki obsega v celoti samo štiri strani, občutno podaljšalo, čemur se je pa skladatelj hotel ogniti. Cela skladba je v primeri z nekaterimi drugimi skladbami istega skladatelja pregledno pisana. Le na dveh mestih bo treba dobro pogledati, kaj ima zbor in kaj orgle. Za izvajanje je skladba tudi srednje močnim in srednje dobrim zborom priporočljiva.

M. Tomc.

Anton Kosi: Slava tebi, Slomšek, škof! — Slomšekova koračnica. — Prleška koračnica. — Prva zbirka stane 4 din, druga 6 din in tretja 10 din. Vse tri so pisane za eno- oziroma dvoglasno petje s spremljevanjem klavirja (harmonija), le v prvi zbirki je ena skladba pisana za mešani zbor. Prvi dve zbirki sta priložnostnega značaja in bosta kot taki pri Slomškovih slavnostih prav porabni. Tretja je pa prirejena po veselih prleških napevih z novim C. Golarjevimi besedilom. Ali je začetek namenoma ali le slučajno do note enak začetku drugega dejanja Vodopivčeve spevoigre »Kovačev študent«, ni jasno. Tudi je zadnji porabljeni motiv (Prlek si je nekaj zmislil) melodično docela enak znani »Jaz sem si pa nekaj zmislil«, zato ga ne moremo šteti med izrecno prleške napeve.

M. Tomc.

Breda Šček: Druga cerkvena pesmarica za mladinske ali ženske zборе. Loče 1936. Cena 9.50 Din. Tiskano kot zasebni rokopis z dovoljenjem lavantinskega knezoškofijstva. — Ta pesmarica obsega slovensko mašo v desetih spevih in še osem raznih drugih cerkvenih pesmi. Večina pesmi je zložena troglasno, nekaj pa dvoglasno, deloma s spremljanjem orgel. Stavke je lep in jasen, mladini primeren. Tudi tisk je krasen. Zbirko priporočamo.

St. P.

»Rudno bilo«, pesmarica naših rudarjev, zbral, sestavil in izdal Jožef Zazula, Maribor 1936, cena 80 din.

Lepa in pohvale vredna je bila misel izdajatelja, da preskrbi in izda slovenskim rudarjem, največjim trpinom našega naroda, zbirko stanovskih rudarskih pesmi. Večino besedila je sam napisal ter ga izročil priznanim našim skladateljem, da misli in čustva, življenje in trpljenje rudarskega stanu odenejo v glasbeno obleko. Tako besede, kakor posebno glasba se je izvrstno posrečila, da smo Slovenci dobili zbirko lepih, glasbeno po večini zelo krepko postavljenih rudarskih pesmi, ki smo nanje lahko ponosni. Skladbe so prispevali: Karlo Adamič, ki se skladateljski giblje v starem, že bolj obrabljenem slogu minulih desetletij, je pa peven in lahak in bo s svojimi pesmicami gctovo pogosto na sporedu rudarskih pevskih prireditev, čeprav ni z njimi nič posebno novega povedal. Pesem »Od jutra do jutra« bi kazalo peti alla breve. V sorodni kompozicijski tehniki se gibljeta Grum in Ocvirk, ki sta prispevala nekaj zvočnih pesmi. V izredno izklesanem starejšem vokalnem slogu sta pisala Dan. Fajgelj in Anton Foerster, katerih (zlasti Foersterjeve) skladbe so vzor odličnega zbornskega vokalnega stavka. Nekaj drobnih skladbic je občuteno uglasbil Anton Jobst, čigar kompozicije ljubijo barvite harmonije in akorde novejše smeri. Najlepše stvari so pa rudarskim zborom in pevcem napisali Stanko Premrl, Vasilij Mirk in Matija Tomc. Stanko Premrl je tudi v teh pesmih docela zvest samemu sebi in svojemu ustaljenemu glasbenemu izrazu, ki je v občutju sila iskren, v sredstvih barvit, zato pa tudi tu in tam nekoliko težji, ker, sicer s pridom, uporablja kromatiko, ki je za a capella petje trd oreh. Nekatera mesta v njegovih skladbah so klasično lepa (na pr. Sveto naše je pravilo v pesmi »Ob tovarišu tovariš«). Zaradi nekaterih intonačno težjih mest se zbori ne bodo smeli ustrašiti Premrlovih skladb.

Vasilij Mirk je uglasbil učinkovito rudarsko himno za moški zbor s klavirjem in obširno kantato »Rudarska družina«, skladbo večjega formata za mešani in deloma moški zbor s klavirjem. Slednje Mirko delo je širše zasnovano in delno polifonsko grajeno ter zahteva za izvedbo dobrega zbora in instrumentirane spremljave. Muzikalno je programski barvito in iskreno doživeto. Prava bisera je ustvaril Mirk s priredbo dveh napevov Jos. Gnezde (organist, idrijski rojak), ki ju je umetniški visoko vredno harmoniziral, ali bolje rečeno na preprosto melodijo zložil lepo umetnino.

Najpreprostejši v izberi muzikalnega izraza je Matija Tome v svojih lepih samospievih. Nič ni narejenega, vse je takó za čudo skromno, ali v tej enostavnosti je veliko gorkega čustva in mnogo pristne muzike. Tudi nagrobnica »Ob rudarjevem grobu« očituje v enostavnih sredstvih bogat muzikalni izraz in vsebino.

Po vsem, kar sem bežno navedel, je izdanje »Rudno bilo« zelo vredno, da je zagledalo beli dan. Slovenska vokalna glasbena literatura se je z njim spet lepo dvignila. Zbirka bo tudi nerudarskim zborom prav dobro služila, saj je v njej najti mnogokaj primerne za pevske nastope. Litografija je prilično dobra, le škoda, da je tisk not nekoliko droban. Vsem zborom, v prvi vrsti rudarskim, pa tudi drugim, zbirko priporočamo.

L. Puš.

Razne vesti.

29. maja 1936 so sprejeli sveti oče Pij XI. v posebni avdijenci 96 bogoslovcev goriškega osrednjega semenišča. Gojence sta predstavila svetemu očetu goriški knezoškof in rektor semenišča. Nato so zapeli bogoslovci v moškem zboru, ki šteje 46 grl, štiriglasni motet »Tu es Petrus«, ki ga je za to priliko zložil Vinko Vodopivec. Sveti oče so se o skladbi in njenem točnem izvajanju zelo pohvalno izrazili. Po prisrčnem nagovoru so sveti oče vse navzoče blagoslovili in dali vsakemu v spomin malo podobico z značilnim napisom: Sacerdos et Hostia.

Naš prvi zvonoslovec in odlični sotrudnik našega lista, prof. Ivan Mercina, je praznoval 29. junija v sončni Gorici 85letnico rojstva. K častitljivemu jubileju mu najprisrčneje čestitamo in želimo še mnogo zdravih let.

Znani slovenski skladatelj g. dr. Fran Mlinar — Cigale, do sedaj okrajni podnačelnik v Ljutomeru, je bil pred kratkim imenovan za okrajnega načelnika v Gornjem gradu.

G. Gregor Zatošnik, duhovnik mariborske škofije, je na dunajski drž. glasbeni akademiji odlično dovršil petletne cerkvenoglasbene študije. Čestitamo.

Na orglarski šoli Cecilijinega društva v Ljubljani je bil sklep šolskega leta 1935/36 27. junija. Šolo so dovršili in dobili spričevalo usposobljenosti za organista: Borovinšek Jože, Dežman Vinko, Koželj Janko in Studen Andrej (zadnja dva z odliko). Ker ostane v šoli še 20 dosedanjih učencev iz I. in II. letnika, se za šolsko leto 1936/37 novi učenci ne bodo sprejemali.

Na orglarski šoli v Celju je bilo letos pet absolventov: Golob Felicijan, Orešnik Janko, Prelovšek Franc, Satler Alojzij in Šopar Vlado. — Prihodnje šolsko leto se prične 15. septembra.

Na državnem konservatoriju v Ljubljani so letos diplomirali na pedagoškem oddelku: Avguštin Jožica (klavir), Dermelj Albert (gosli), Kunej Egon (klavir), Sluga Zora (petje), Trobina s. Dulcissima (petje). Na srednji šoli sta diplomirala iz orgel: Kalčič Jože in Mantuani Marija. Na visoki šoli, oddelek za klavir, je diplomiral Gallatia Reinhold.

Pri veliki glasbeni mednarodni tekmi v petju in klavirju, ki se je vršila na Dunaju od 4. do 13. junija, je med 185. priglašeni pevcí bilo odlikovanih samo dvajset, med njimi dva Slovenca: altistka ga. Bernot-Golobova in tenorist g. Anton Drmota. Iskreno jima čestitamo.

Med opernimi deli, izvajanimi zadnji čas v ljubljanski operi, sta Donizetti-jeva »Lucia di Lammermoor« in Verdijev »Othello« doživeli posebno lepe uspehe. V prvi se je kot glavna junakinja odlikovala gdč. Zupevčeva kot pevka velikih koloraturnih zmožnosti in močne, vsekakor prepričevalne igre. Othella pa je kot stalni gost v tej vlogi izbornó prikazal tenorist Mario Šimenc. Ljubljanska opera je gostovala v Mariboru, na daljšem gostovanju se je pa mudila v maju v Dalmaciji.

Tvrđka Valiček v Gorici je napravila nove orgle za Dolenjo Trebušo. Profesor Anton Trost, ki je bival nekaj časa v Dolenji Trebuši na oddihu, in tamkajšnji župnik Anton Sok, tudi večč glasbenik, to Valičkovo delo hvalita kot solidno v materialu, harmonično ubrano v glasovih in medsebojno lepo odtehtanih registrih. Orgle, čeprav majhne, so dosti krepke.¹

Umril je na Selih pri Borovljah na Koroškem tamošnji organist g. Simon Kotzian. Bil je naročnik »Cerkvenega Glasbenika« in semtertja poslal vanj kak dopis. Naj v miru počiva!

V založbi Glasbene Matice v Ljubljani sta izšli dve novi glasbeni deli: Slavko Osterčev Religioso za godalni orkester iz njegove Suite in Pavel Šivicov »Mikijev god«, zbirka klavirskih skladb za mladino. Prva skladba stane 10 Din, druga 16 Din.

Cerkveni pevski zbor v Dubrovniku je o priliki svoje desetletnice (1926—1936) priredil 6. junija v dominikanski cerkvi nabožni koncert s sodelovanjem belgijskega skladatelja in organista O. J. M. Pluma iz Bruslja. Na koncertu so se izvajale samo Plumove skladbe. Koncert je vodil A. Gjivanović.

Tako zvane »Semeniške« lavretanske litanije, prirejene od pokojnega Josipa Siherla, ima še v več iztisih na prodaj g. Luka Armeni, organist v pokoju v Domžalah. Cena 2 Din.

¹ Dispozicija nam ni bila sporočena. — Ur.

Mal dostavek k spisu o pokojni s. Alakok Ekel

V zadnji številki »Cerkvenega Glasbenika« sem na strani 75 omenil, da živita od mnogoštevilne Ekelove rodbine samo še dve sestri pokojne skladateljice s. Alakok, namreč Gizela in Ida. Žal, da je ne dolgo potem, ko je izšla zadnja številka našega glasila, nepričakovano umrla tudi sestra Ida. In tako živi sedaj le še sestra Gizela kot upokojena mestna učiteljica. Sicer je Ido zadela kap že v mesecu januarju letos, a se ji je obrnilo na bolje. Zdravila se je nekaj časa tudi v novomeški ženski bolnišnici. Zahrepenela pa je po domu sv. Terezike v Ponikvah, ker je upala, da si bo tamkaj v svežem zraku utrdila zdravje. A bilo je že prepozno. V Ponikvah jo je znova zadela kap, ki ji je 19. maja za vselej pretrgala nit življenja. Nekaj dni pred smrtjo je še z velikim zanimanjem čitala spis o svoji ljubljeni pokojni sestri Alakok. Msgr. Premrl je namreč dobrohotno podaril v spomin obema sestram po en izvod zadnje številke »Cerkvenega Glasbenika«, za kar sta mu bili prav hvaležni. Idino truplo so iz Ponikev prepeljali na ljubljansko pokopališče pri Sv. Križu, kjer počivata tudi že Idin oče in brat, oba bivša deželna glavarja. In tako upamo, da je po mnogoterem zemskem trpljenju naposled tudi Ida našla na ljubljanskem pokopališču zaželjeni »kotiček miru«.

Fr. Ferjančič.

LISTNICA UPRAVE.

Naročnino za leto 1936 dolguje še mnogo naročnikov. Zadnji čas smo nekatere terjali, nekatere pa bomo še. Prosimo vse, naj se čimprej odzovejo in nam izdajanje našega lista olajšajo.

NAŠE PRILOGE.

Današnja glasbena priloga v obsegu osmih strani prinaša Avgust Cererjevo Slovensko mašo za mešani zbor. Cena izvodu 3 din, pri večjem odjemu 2.50 din.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za inozemstvo protivrednost 60 Din letno. Uredništvo in upravništvo: Pred Skofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.